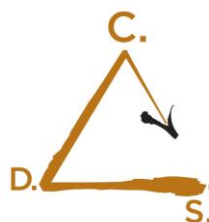
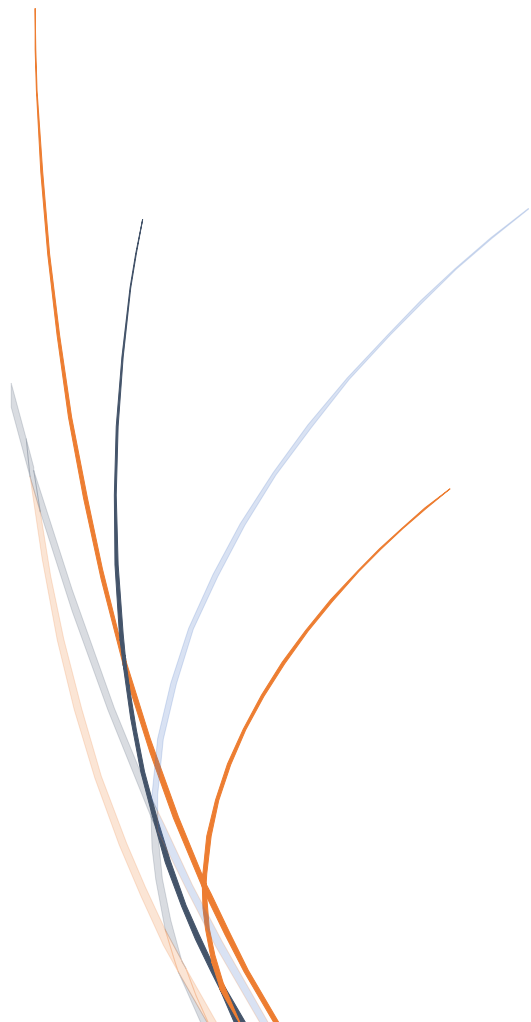

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Partycypacyjna diagnoza oferty kulturalnej dostępnej w gminie Niepołomice

Kraków, 2019 r.

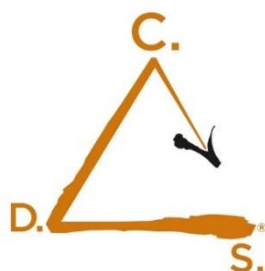

Centrum Doradztwa
Strategicznego

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

**Realizacja partycypacyjnej diagnozy:
Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.
D. Bieńkowska, C. Ulasiński, J. Szymańska, M. Widuch**

Centrum Doradztwa Strategicznego

Zespół badawczy Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, C. Ulasiński, J. Szymańska, M. Widuch zaangażowany w realizację działań badawczo-partycypacyjnych i opracowanie dokumentu:

Antonina Lisiecka

Cezary Ulasiński

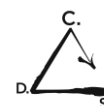
Dagmara Bieńkowska

Katarzyna Gembal

Paweł Sacha

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego, 30 – 103 Kraków ul. Włóczków 22/3,
Tel. (12) 623 77 40, fax (12) 623 77 85, www.cds.krakow.pl e-mail: cds@cds.krakow.pl

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Spis treści

Wprowadzenie	3
Część 1. Charakterystyka oferty kulturalnej dostępnej w gminie Niepołomice	6
Część 2. Aktywność kulturalna mieszkańców, opinie i potrzeby w zakresie oferty	10
Realizowane aktywności i potrzeby – dzieci	10
Realizowane aktywności i potrzeby – młodzież	15
Realizowane aktywności i potrzeby – seniorzy	23
Część 3. Wnioski i rekomendacje w zakresie rozwoju oferty	34
Obecnie dostępna oferta kulturalna w gminie Niepołomice – główne wnioski	34
Główne kierunki rozwoju oferty czasu wolnego w gminie Niepołomice i rekomendacje w tym zakresie	36
Kluczowe potrzeby twórców/organizatorów oferty, wsparcie niezbędne do rozwoju oferty ...	38

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Wprowadzenie

Dokument diagnozy obecnej oferty kulturalnej dostępnej w gminie Niepołomice został opracowany przez Centrum Doradztwa Strategicznego s.c. D. Bieńkowska, C. Ulasiński, J. Szymańska, M. Widuch na zlecenie Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania „Powiatu Wielickiego” (LGD). Prace diagnostyczne były prowadzone w ramach projektu partycypacyjnej diagnozy dla obecnej oferty kulturalnej dostępnej w poszczególnych gminach LGD (gmina Wieliczka, gmina Niepołomice, gmina Kłaj).

Celem projektu było poznanie opinii lokalnej społeczności na temat istniejącej oferty kulturalnej, zidentyfikowanie mocnych i słabych stron oferty, a także określenie potrzeb mieszkańców w zakresie jej rozwoju, m.in. z uwzględnieniem poszczególnych grup wiekowych – dzieci, młodzieży, seniorów.

Na potrzeby realizacji projektu termin „oferta kulturalna” rozumiano dość szeroko, traktując go jako równoważny z „ofertą czasu wolnego” – czyli jako pojęcie obejmujące zarówno zajęcia i wydarzenia konwencjonalnie określane jako kulturalne (np. koncerty, wystawy, spotkania autorskie), jak i rozrywkowe, edukacyjne, sportowe.

Diagnozę przeprowadzono w sposób partycypacyjny, tj. pozwalający na poznanie opinii mieszkańców oraz ich aktywne zaangażowanie w proces prac diagnostycznych¹. W każdej gminie w projekcie wzięło udział co najmniej 75 osób – w tym min. 25 przedstawicieli dzieci, min. 25 przedstawicieli młodzieży, min. 25 seniorów (uczestnicy wyłonieni w drodze rekrutacji: zamieszczono ogłoszenie o realizacji projektu na stronach internetowych LGD oraz stronie Facebooka LGD, następnie rejestrację prowadzono telefonicznie i e-mailowo). Do tego w proces tworzenia włączyli zostali przedstawiciele lokalnych instytucji kulturalnych, twórcy/organizatorzy oferty kulturalnej (lokalni eksperci).

Należy podkreślić, że z uwagi na partycypacyjny charakter diagnozy, założeniem projektu nie było stworzenie zamkniętego kompendium czy wyczerpującego zestawienia dla całej oferty czasu

¹ W działania partycypacyjno-badawcze zaangażowali się m.in. przedstawiciele następujących instytucji: a) z terenu gminy Wieliczka: Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Węgrzyczach Wielkich, Poniedziałkowy Klub Seniora, Urząd Miasta i Gminy Wieliczka, Powiatowa i Miejska Biblioteka Publiczna w Wieliczce, Centrum Kultury i Turystyki w Wieliczce, Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce, Stowarzyszenie Przyjaciół Kokotowa, Stowarzyszenie Dom dla Kultury, Solne Miasto; b) z terenu gminy Niepołomice: Szkoła Podstawowa nr 1 w Niepołomicach, Szkoła Podstawowa nr 2 w Niepołomicach, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomickiej, Uniwersytet Trzeciego Wieku w Niepołomicach, Klub Seniora – Dom Kultury w Zabierzowie Bocheńskim, Rada Seniorów Gminy Niepołomice, Urząd Miasta i Gminy Niepołomice, Biblioteka Publiczna w Niepołomicach, Małopolskie Centrum Dźwięku i Słowa, Centrum Kultury w Niepołomicach, Fundacja Dom Kultury INSPIRO w Podłężu, Muzeum Niepołomickie, Fundacja – Zamek Królewski w Niepołomicach, Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne, Dom Pełen Kultury w Staniątkach prowadzony przez Stowarzyszenie Pomoc Bliźniemu; c) z terenu gminy Kłaj: Szkoła Podstawowa w Kłaju, Szkoła Podstawowa w Szarowie, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Urząd Gminy Kłaj, Gminna Biblioteka Publiczna, Fundacja im. Władysława Żeleńskiego, Stowarzyszenie Rozwoju Gminy Kłaj, Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Targowisko, Stowarzyszenie Świat Przyjaciół,” Stowarzyszenie Życzliwa Dłoń prowadzące Centrum Rozwoju Dzieci i Młodzieży „Jaskółka, Gminna Izba Regionalna (zawieszona działalność), sołtysi – opiekunowie świetlic, wiejskich domów kultury, Koło Gospodyń Wiejskich. Wszystkim bardzo dziękujemy za współpracę i aktywność!

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

wolnego w danej gminie, a analiza wybranych jej elementów (wydarzeń, zajęć) szczególnie ważnych dla mieszkańców – poruszanych przez uczestników działań badawczych.

Prace nad diagnozą prowadzono w okresie wrzesień-grudzień 2019 r. W tym czasie zrealizowano następujące działania partycypacyjno-badawcze:

- Technikę pn. Badania w działaniu realizowaną z udziałem dzieci, młodzieży i seniorów z gmin wchodzących w skład LGD (grupę dzieci reprezentowali uczniowie IV klasy szkoły podstawowej, młodzież – uczniowie VIII klasy szkoły podstawowej, seniorów – osoby zrzeszone w ramach Koła Seniora/Uniwersytetu III Wieku). Dla każdej gminy przeprowadzono osobne badanie w działaniu – czyli 3 warsztaty (po minimum 1 spotkaniu dla przedstawicieli każdej grupy wiekowej), podczas których przeprowadzono badanie opinii w formie ankiety audytoryjnej wraz z omówieniem. W technice wzięło łącznie udział 275 osób (gmina Wieliczka: 32 przedstawicieli dzieci, 27 przedstawicieli młodzieży i 26 przedstawicieli seniorów; gmina Niepołomice: 36 przedstawicieli dzieci, 25 - młodzieży i 25 seniorów; gmina Kłaj: 32 przedstawicieli dzieci, 43 – młodzieży, 29 – seniorów).
- Zogniskowane wywiady grupowe (Focus group interview - FGI) z przedstawicielami lokalnych instytucji kulturalnych, twórcami/organizatorami oferty kulturalnej. Łącznie zrealizowano 3 FGI z udziałem 5 – 8 osób (po 1 FGI w każdej gminie: 18.10.2019 – Kłaj, 7 osób; 21.10.2019 – Niepołomice, 6 osób; 25.10.2019 – Wieliczka, 5 osób). FGI miał formę dyskusji prowadzonej przez moderatora, podczas której poruszano m.in. takie tematy jak mocne i słabe strony dostępnej oferty, lokalne potencjały, aktywność mieszkańców, współpraca międzygminna, kierunki rozwoju oferty kulturalnej (potrzeby mieszkańców, potrzeby instytucji/organizatorów oferty).
- Pogłębione wywiady indywidualne (Individual In-depth Interview - IDI) z przedstawicielami lokalnych instytucji kulturalnych, twórcami/organizatorami oferty kulturalnej itp. IDI prowadzono w formie bezpośredniej rozmowy badacza (moderatora) z respondentem. Łącznie zrealizowano 9 wywiadów indywidualnych (po 3 IDI w każdej gminie). Wywiady pozwoliły na pogłębienie kwestii dotyczących m.in. oferty kulturalnej gminy i jej odbiorców, potrzeb i pomysłów w zakresie rozwoju oferty.

Diagnoza wpłynęła także na wzmocnienie kapitału społecznego w sposób pośredni oraz bezpośredni. Bezpośrednio w odniesieniu do samych uczestników badań poprzez podniesienie ich świadomości co do zapotrzebowania na ofertę kulturalną. Dzięki jej przeprowadzeniu ponad 225 osób lepiej poznało swoje oczekiwania wobec oferty kulturalnej oraz możliwości jej współkształtowania jako aktywni obywatele. W sposób pośredni diagnoza będzie narzędziem pomocnym podczas planowania i organizowania przyszłych wydarzeń kulturalnych czy programowania wsparcia w tym zakresie, tak aby oferta czasu wolnego odpowiadała realnym potrzebom mieszkańców.

Niniejszy dokument podzielono na 3 części. W pierwszej znajduje się ogólna charakterystyka dostępnej oferty kulturalnej w gminie Niepołomice (kluczowa oferta, mocne i słabe strony, preferowane kierunki rozwoju). Druga część to omówienie aktywności kulturalnej mieszkańców,

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

ich opinii na temat istniejącej oferty i potrzeb w zakresie jej rozwoju (m.in. za pomocą prezentacji wyników badań w działaniu). Ostatni rozdział – podsumowanie – zawiera kluczowe wnioski oraz rekomendacje dla dalszych działań.

Do przygotowania diagnozy wykorzystano przede wszystkim dane wywołane – pozyskane celowo w ramach realizacji projektu opinie mieszkańców i lokalnych ekspertów (badania w działaniu, wywiady indywidualne i grupowe – fokusy), które uzupełniono danymi zastanymi z ogólnodostępnych źródeł, m.in. lokalna prasa (np. „Puls Wieliczki”, „Panorama Powiatu Wielickiego”, „Gazeta Niepołomicka”, „Kulturetka – kwartalnik Gminnej Biblioteki Publicznej w Kłaju”), informacje publikowane na stronach internetowych i portalach społecznościowych poszczególnych gmin, instytucji kulturalnych, lokalnych stowarzyszeń, twórców/organizatorów oferty kulturalnej.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Część 1. Charakterystyka oferty kulturalnej dostępnej w gminie Niepołomice

Gminę miejsko-wiejską Niepołomice wchodzącą w skład Lokalnej Grupy Działania „Powiatu Wielickiego” zamieszkuje ok. 28,5 tys. osób: z tego 13 tys. miasto Niepołomice, a obszar wiejski – ok. 15,5 tys. (BDL GUS stan na koniec 2018r.). Warto zaznaczyć, że od kilkunastu lat występuje wzrost liczby ludności, spowodowany w dużej mierze napływem ludności z innych regionów Polski, m.in. Śląska. Na terenie gminy ofertę spędzania czasu wolnego tworzą/organizują zarówno instytucje publiczne, jak i stowarzyszenia pozarządowe, nieformalne grupy mieszkańców, czy inicjatywy/biznesy prywatne. W mieście zauważa się naturalną koncentrację instytucji kulturotwórczych i propozycji w zakresie zorganizowanych form spędzania czasu wolnego. Dlatego też, analiza oferty dostępnej na terenie miasta, jest ważna pod kątem badania aktywności mieszkańców obszaru wiejskiego – korzystają oni z propozycji dostępnych w swoich miejscowościach/ sołectwach, ale też bardzo często z tych realizowanych w centrum – w Niepołomicach.

Wśród kluczowych instytucjonalnych twórców/organizatorów oferty kulturalnej na terenie gminy należy wymienić m.in. Urząd Miasta i Gminy Niepołomice, Bibliotekę Publiczną w Niepołomicach, Centrum Kultury, Muzeum Niepołomickie, Międzynarodowe Centrum Dźwięku i Słowa w Niepołomicach, Fundację Zamek Królewski, Młodzieżowe Obserwatorium Astronomiczne. Istotnym ich dopełnieniem, zwłaszcza na obszarze wiejskim, jest działalność stowarzyszeń i grup mieszkańców, np. Fundacji Dom Kultury Inspiro, Stowarzyszenia Pomoc Bliźniemu, Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Niepołomickiej, Kół Gospodyń Wiejskich, zespołów regionalnych (folklorystycznych) i orkiestr, lokalnych grup tanecznych i teatralnych, klubów sportowych, Uniwersytetu Trzeciego Wieku.

Obecnie na terenie gminy można zatem znaleźć ofertę skierowaną do różnych grup wiekowych oraz uwzględniającą różne rodzaje aktywności – imprezy rozrywkowe, wydarzenia sportowe, stała oferta zajęć popołudniowych, działalność wystawiennicza, cykle spotkań literackich i tematycznych, koncerty, przedstawienia i projekcje filmowe itp.

Jak wskazywali sami twórcy/organizatorzy oferty, ogólnie, popularne wśród mieszkańców są ogólnodostępne wydarzenia plenerowe, tj. Dni Niepołomic, Pola Chwały, Grill u Burmistrza, Mikołajki, Sylwester, spektakle teatralne na dziedzińcu zamkowym, kiermasze świąteczne czy koncerty znanych artystów. Dużym zainteresowaniem cieszą się także imprezy cykliczne organizowane na nieco mniejszą skalę np. Salon Czwartkowy, spotkania z artystami i „Spotkania przy Czakramie”. W przypadku oferty kierowanej do różnych grup odbiorców również można wyróżnić kilka najpopularniejszych aktywności. Najmłodszy mieszkańcy gminy najchętniej korzystają z zajęć plastycznych i muzycznych w domach kultury oraz z wakacyjnej oferty półkolonii (popularnością cieszą się zwłaszcza zajęcia w Domu Kultury Inspiro w Podłężu, gdzie miejsca wyczerpują się w kilka minut czy Wakacyjne Czwartki organizowane przez Urząd Miasta). W przypadku młodzieży zauważono zainteresowanie wydarzeniami muzycznymi odbywającymi się w MCDiS oraz Bractwem Rycerskim działającym przy Zamku Królewskim. Osoby dorosłe chętnie korzystają z oferty Biblioteki (są obecnie najliczniejszą grupą czytelników) oraz koncertów i biegów

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

okolicznościowych. Seniorów niepołomickich skupiają wykłady w ramach Uniwersytetu Trzeciego Wieku, lokalne zespoły wokalne np. Wrzos, wydarzenia organizowane przez Koła Emerytów i Rencistów, Kluby Seniora oraz wydarzenia cykliczne, tj. Dzień Seniora, Bal Seniora, Senioriada. Organizatorzy oferty kulturalnej dostrzegają tworzenie się grup mieszkańców zainteresowanych daną tematyką, którzy uczestniczą w każdym wydarzeniu jej poświęconym i tworzą mniej liczną, ale stałą grupę odbiorców, np. wieczory poezji, koncerty muzyki poważnej. Popularna jest także oferta dla grup międzypokoleniowych typu zajęcia z patchworku w Domu Kultury Inspiro.

Mocne i słabe strony dostępnej oferty

Na podstawie przeprowadzonych badań z mieszkańcami oraz twórcami/organizatorami oferty kulturalnej, można wskazać następujące **mocne strony** oferty obecnie dostępnej na terenie gminy Niepołomice:

- **Różnorodność:** dostępna oferta czasu wolnego jest rozbudowana i w zasadzie każdy chętny może znaleźć dla siebie coś interesującego. Wydarzenia są organizowane przez wiele instytucji, co daje duże możliwości wyboru mieszkańcom, oferta kierowana jest do różnych grup odbiorców: dzieci, młodzieży, seniorów („W Niepołomicach bardzo dużo się dzieje, jest w czym wybierać” – eksperci lokalni);
- **Wysoki standard:** oferowane zajęcia cechuje wysoka jakość oraz profesjonalna organizacja. Dotyczy to zwłaszcza zajęć muzycznych w związku z działaniem kilku instytucji specjalizujących się w tej tematyce (Szkoła Muzyczna, MCDiS, Podwórko Muzyczne) oraz zajęć plastycznych. Zaangażowanie ekspertów do prowadzenia poszczególnych zajęć czy dbałość o szczegóły przy innych wydarzeniach kulturalnych wpływają na pozytywny odbiór i zadowolenie uczestników („Poziom propozycji stale rośnie, a wymagający mieszkańcy przyczyniają się do „śrubowania” oferty” – eksperci lokalni). Mocną stroną oferty gminy jest właśnie profesjonalizm niepołomickich instytucji kultury. Wysokim standardem cechuje się także infrastruktura – nowe budynki Biblioteki Publicznej czy MCDiS-u, których wnętrza zostały profesjonalnie zaprojektowane, wyremontowane świetlice wiejskie;
- **Bliskość:** bardzo dużym atutem niepołomickiej oferty jest fakt funkcjonowania domu kultury w każdym sołectwie, zwłaszcza, że większość z nich posiada stałą ofertę zajęć dla dzieci czy osób starszych. Dzięki temu mieszkańcy obszarów wiejskich nie muszą dojeżdżać do Niepołomic, aby rozwijać swoje pasje i zainteresowania, ale mogą znaleźć ofertę w miejscu zamieszkania. Pod względem liczby propozycji i stałych pozycji w grafikach wyróżniają się zwłaszcza domy kultury w Woli Batorskiej, Zabierzowie Bocheńskim, Woli Zabierzowskiej i Zagórzcu;
- **Otwartość na potrzeby mieszkańców:** zarówno ze strony Urzędu Miasta i Gminy, jak i różnych instytucji zauważalna jest otwartość na zgłaszane przez mieszkańców pomysły w zakresie wprowadzenia nowych zajęć czy organizacji wydarzeń kulturalnych. Urząd prowadzi też stałe badanie potrzeb i opinii, np. w zakresie artystów występujących podczas Dni Niepołomic (ankieta z propozycjami do wyboru), ankieta znajdująca się w pakiecie powitalnym dla nowego mieszkańca, w której gmina pyta o potrzeby i oczekiwania; W niektórych przypadkach grafik jest na bieżąco uzgadniany z użytkownikami i oferta jest poddawana cyklicznej ewaluacji. Mieszkańcy mogą także liczyć na wsparcie w realizacji

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

oddolnej inicjatywy, np. poprzez objęcie patronatem, wypożyczenie sprzętu, użyczenie miejsca czy wsparcie organizacyjne/finansowe. W tym kontekście bardzo ważne jest funkcjonowanie Laboratorium Aktywności Społecznej – przestrzeni udostępnianej nieodpłatnie stowarzyszeniom i mieszkańcom do realizacji różnych działań;

- **Aktywność mieszkańców:** mieszkańcy angażują się we współtworzenie oferty spędzania czasu wolnego - mają wiele pomysłów, z którymi zgłaszają się do Urzędu czy niepołomickich instytucji (np. z sugestią utworzenia konkretnych zajęć albo z prośbą o wsparcie lokalowe czy organizacyjne). Są to osoby indywidualne, ale też stowarzyszenia, kluby sportowe, orkiestry/zespoły itp. Dzięki temu powstają ciekawe, oddolnie inspirowane, wydarzenia, inicjatywy, np. spotkania podróżnicze w MCDiS organizowane przez lokalną podróżniczkę, działania Stowarzyszenia Zielonego Puszczyka (m.in. spacery i zajęcia z zakresu ekologii), wernisaże lokalnych artystów na Zamku Niepołomickim, spotkania Niepołomickiego Koła Gospodyń Miejskich w Laboratorium Aktywności Społecznej czy Świąteczna Biesiada z Serca (piknik charytatywny). Do rozwoju oferty przyczyniają się też nowi mieszkańcy, którzy aktywnie angażują się w życie społeczne gminy i swoich miejscowości, w tym tworząc nowe stowarzyszenia (m.in. Fundacja Lepsze Niepołomice).
- **Współpraca międzyinstytucjonalna:** mocną stroną Niepołomice jest współpraca różnych instytucji kultury między sobą, z gminą, ze stowarzyszeniami i mieszkańcami. Najczęściej jest to współpraca w obrębie gminy Niepołomice, ale zdarzają się również wspólne inicjatywy m.in. z Wieliczką. Współpraca polega na wspólnej organizacji wydarzeń (np. Salon Czwartkowy – UMiG z Fundacją Zamek Królewski; Wymiana Książek – UMiG z Biblioteką Publiczną; wystawy artystyczne – Muzeum Niepołomickie z Fundacją Zamek Królewski, koncert jubileuszowy w Opactwie w Staniątkach – UMiG z LGD) czy udostępnieniu zasobów (sprzętu, sali np. DK Inspiro, Fundacja Zamek Królewski). Instytucje tworzące ofertę kulturalną starają się także nawzajem uzupełniać, bez wzajemnej konkurencji np. nieformalny podział oferty muzycznej między MCDiS (dla osób młodszych) i Fundacją Zamek Królewski (dla osób starszych);
- **Dostępność cenowa:** w przypadku oferty kulturalnej na wiele wydarzeń jest wstęp wolny (darmowy);
- **Cykliczność:** posiadanie stałej, sprawdzonej oferty, która od wielu lat cieszy się popularnością i zainteresowaniem mieszkańców. Są to wydarzenia i zajęcia, które na stałe wpisały się w kulturalny kalendarz Niepołomice i co roku przyciągają wielu uczestników, m.in. Pola Chwały, Coroczna Wystawa Kwiatów i Mineratów, Bal Seniora, profesjonalny kurs smarowania się farbą czy zajęcia z patchworku.

W zakresie obecnej oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy Niepołomice zauważa się też pewne wyzwania i kwestie wymagające dopracowania, tzw. słabe strony:

- **Koordinacja działań:** kwestią wymagającą dopracowania jest zarządzanie i koordynacja w skali gminy, aby uniknąć zbyt wielu nakładających się wydarzeń, jak również zapewnić jak

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

najlepsze funkcjonowanie poszczególnych ośrodków poprzez przekazanie większej decyzyjności lokalnym twórcom oferty kulturalnej;

- **Ograniczenia infrastrukturalne:** brak dużej sali (na 300 osób) na organizację wydarzeń na dużą skalę, np. koncertów, spektakli teatralnych itd. W chwili obecnej zdarzają się sytuacje, że nie wszystkim chętnym udaje się dostać na wydarzenie i występuje konieczność organizacji kilku tur lub o ograniczonej publiczności. Mimo dobrej sytuacji związanej z lokalami dostępnymi na terenie gminy (dom kultury w każdym sołectwie), pewne pole do poprawy istnieje w zakresie wyposażenia czy wielkości niektórych ośrodków. Eksperti zauważyli potrzebę przeglądu obecnego stanu rzeczy i wprowadzania w miarę możliwości drobnych zmian remontowych czy doposażania ośrodków, jak również w niektórych przypadkach potrzebę budowy nowego, większego budynku;
- **Luka w ofercie zajęciowej:** mimo ogólnie bogatej oferty zajęć czasu wolnego zauważalne są pewne braki w ofercie kierowanej do młodzieży (pow. 12 r.ż.), która często jest grupą nieangażującą się w wydarzenia kulturalne w gminie. Eksperti zwrócili także deficyty w przypadku zajęć teatralnych dla najmłodszych oraz niewystarczającą ofertę wakacyjną, np. półkolonii czy całodziennych zajęć, gdzie dzieci mogłyby spędzać czas, kiedy rodzice pracują. Sprawa ta jest o tyle istotna, że wielu napływowych mieszkańców nie posiada bliskiej rodziny w Niepołomicach i kwestia opieki nad dziećmi w okresie wakacyjnym często jest dla nich problematyczna. Słabszą stroną jest także oferta sportowa dla seniorów na obszarach wiejskich, która jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb mieszkańców;
- **Ograniczony repertuar kinowy:** obecność miejscowego kina stanowi mocny punkt na kulturalnej mapie Niepołomic, jednak zarówno mieszkańcy, jak i eksperci zauważają, że nieco słabszą stroną jest dosyć wąski repertuar, brak nowości itp.;
- **Dostępność komunikacyjna:** problem dotyczy głównie osób z terenów wiejskich gminy, którzy sygnalizowali trudności z dojazdem na zajęcia w weekendy oraz w godzinach wieczornych;
- **Dość niski udział osób z niepełnosprawnościami w korzystaniu z oferty:** oferta niepołomicka zazwyczaj jest dostępna dla wszystkich mieszkańców, natomiast warto zastanowić się nad działaniami, które w większym stopniu włączą osoby szczególnie zagrożone wykluczeniem, m.in. osoby z niepełnosprawnościami. Jak zauważyli lokalni eksperci, osoby niepełnosprawne często rezygnują z uczestnictwa w zajęciach czy wydarzeniach kulturalnych, także ze względu na to, że nie czują się tam zaproszone oraz żywią różne obawy przed włączeniem się – zarówno w kwestii technicznych (czy przestrzeń wydarzenia na pewno będzie dostosowana), jak i lęk przed brakiem akceptacji społecznej.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Część 2. Aktywność kulturalna mieszkańców, opinie i potrzeby w zakresie oferty

W celu zdiagnozowania sposobów spędzania czasu wolnego poszczególnych grup wiekowych mieszkańców, opinii na temat obecnej oferty kulturalnej oraz potrzeb w zakresie jej rozwoju przeprowadzona została technika pn. Badania w działaniu. Wzięli w niej udział przedstawiciele trzech grup: dzieci, młodzieży i seniorów. Badania realizowano na niewielkich próbach (min. 25 osób z każdej grupy wiekowej), dlatego też zebrane dane można rozpatrywać bardziej w ujęciu jakościowym – nie mają one charakteru reprezentatywnego dla mieszkańców gminy. Przedstawiają natomiast pewne preferencje i tendencje zauważalne wśród uczestników działań badawczo-partycypacyjnych, świadczą o występowaniu cech czy zjawisk charakterystycznych dla danych grup wiekowych. Tym samym dają wyobrażenie na temat potrzeb mieszkańców w zakresie rozwoju oferty kulturalnej.

Realizowane aktywności i potrzeby – dzieci

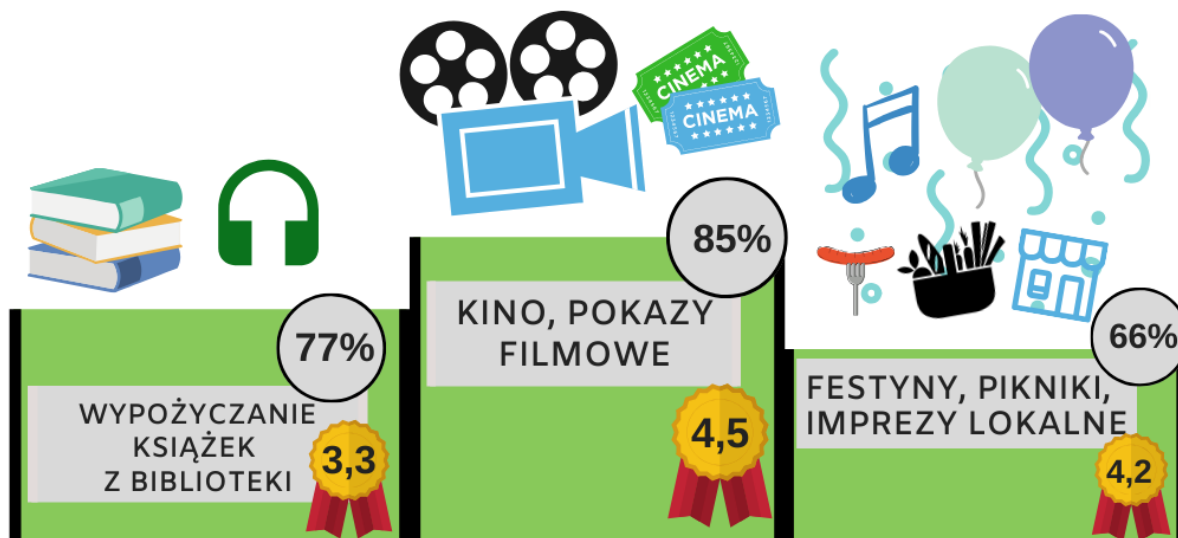
W ramach działań badawczych do współtworzenia diagnozy włączono najmłodszych mieszkańców gminy. Tę grupę reprezentowali uczniowie klas IV szkoły podstawowej. W technice pn. Badania w działaniu wzięło udział 36 osób (21 uczniów i 15 uczennic). Zdecydowana większość ankietowanych (blisko 90%) mieszka w Niepołomicach, pozostałe osoby w innych miejscowościach na terenie gminy Niepołomice – Zagórze i Woli Batorskiej.

Do najbardziej popularnych sposobów spędzania czasu wolnego wśród badanych czwartoklasistów należą wizyty w kinie, korzystanie z oferty biblioteki oraz udział w imprezach lokalnych, festynach, piknikach itp. Uczestnictwo w tego typu aktywnościach zadeklarowało ponad 2/3 uczniów. Należy jednak pamiętać, że o ile dzieci stosunkowo regularnie korzystają z oferty bibliotecznej (przynajmniej raz w miesiącu), to w przypadku pozostałych dwóch aktywności częstotliwość udziału jest niższa: zarówno w przypadku kina, jak i imprez lokalnych - kilka razy w roku.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

NAJPOPULARNIEJSZE AKTYWNOŚCI

Generalnie, zdecydowana większość uczniów przynajmniej raz w tygodniu, a część nawet kilka razy w tygodniu uczęszcza na różne dodatkowe zajęcia. Głównie są to zajęcia sportowe, które odbywają się na terenie gminy – m.in. basen, piłka nożna, tenis, gimnastyka i szermierka (przy klubie sportowym w Niepołomicach). Niektórzy jeżdżą do Krakowa na zajęcia koszykówki i siatkówki. Średnio raz w tygodniu badani uczęszczają też na zajęcia edukacyjno-muzyczne. Zajęcia te odbywają się zazwyczaj w Niepołomicach i najczęściej dzieci są na nie zawożone przez rodziców. Popularne są dodatkowe lekcje/kursy języka angielskiego (korzysta z nich ponad 1/3 uczniów) oraz muzyczne, w tym indywidualna nauka gry na instrumentach oraz zajęcia w szkole muzycznej w Niepołomicach. Wśród pozostałych zajęć wskazywano m.in.: zajęcia baletowe, plastyczne, komputerowe w bibliotece.

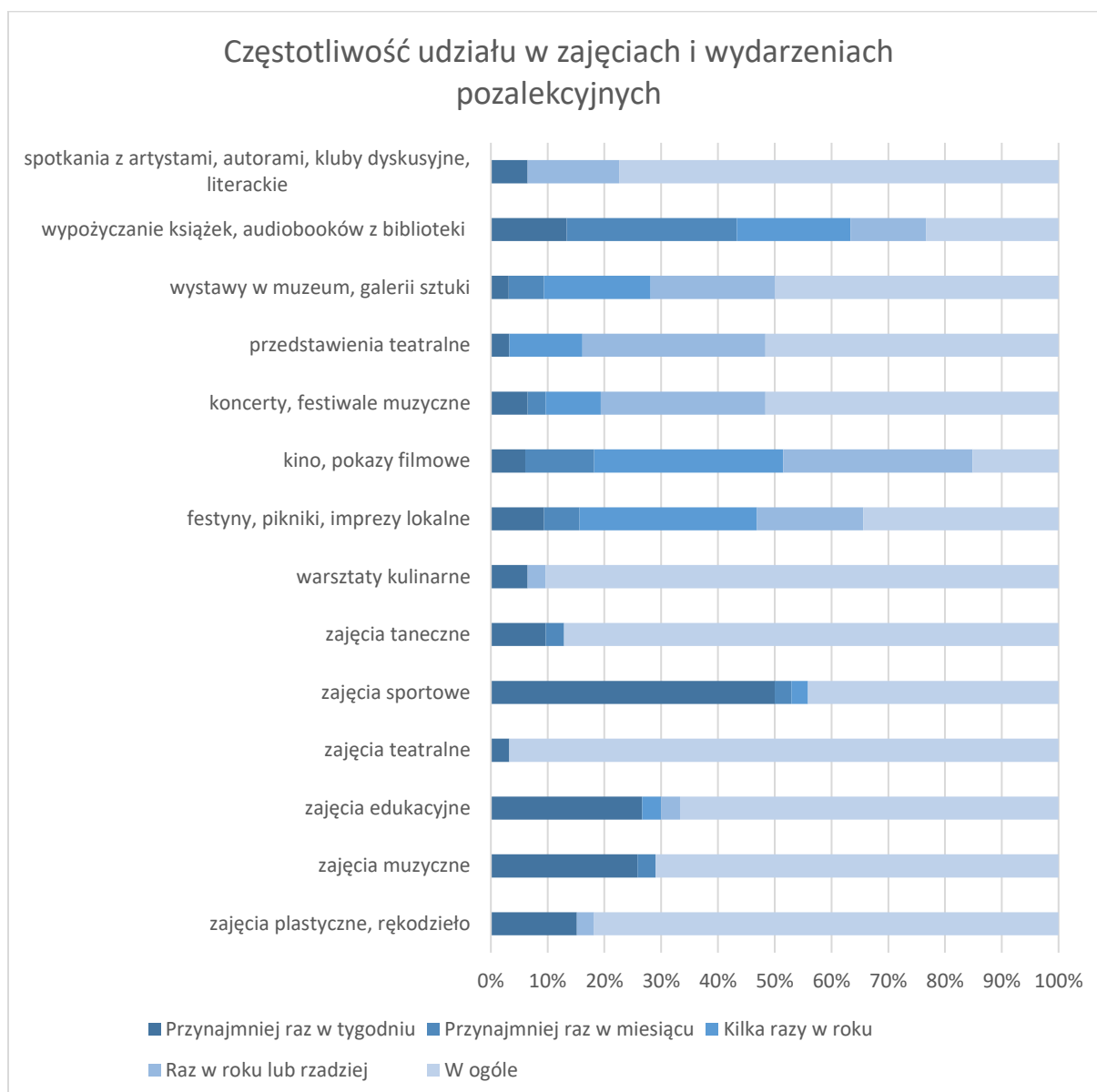
Blisko połowa badanych regularnie wypożycza książki/audiobooki z biblioteki. Uczniowie odwiedzają głównie filię w Niepołomicach.

Natomiast wizyta w kinie, teatrze czy muzeum to aktywności, które wiążą się z wyjazdem do Krakowa i są podejmowane z mniejszą częstotliwością (kino – kilka razy w roku, teatr i wystawy – raz w roku). Uczestnicy jako często odwiedzane miejsce wymieniali m.in. sieć kin Cinema City.

Jak wspomniano powyżej, wielu uczniów uczestniczy w lokalnych imprezach – festynach odbywających się w miejscu zamieszkania, ale i w okolicy, np. Dni Niepołomic czy Pola Chwały. Ze względu na specyfikę oferty – nie jest to jednak często podejmowana aktywność: prawie 1/3 ankietowanych wybiera się na takie wydarzenia kilka razy w roku, a 1/5 – raz w roku lub rzadziej.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

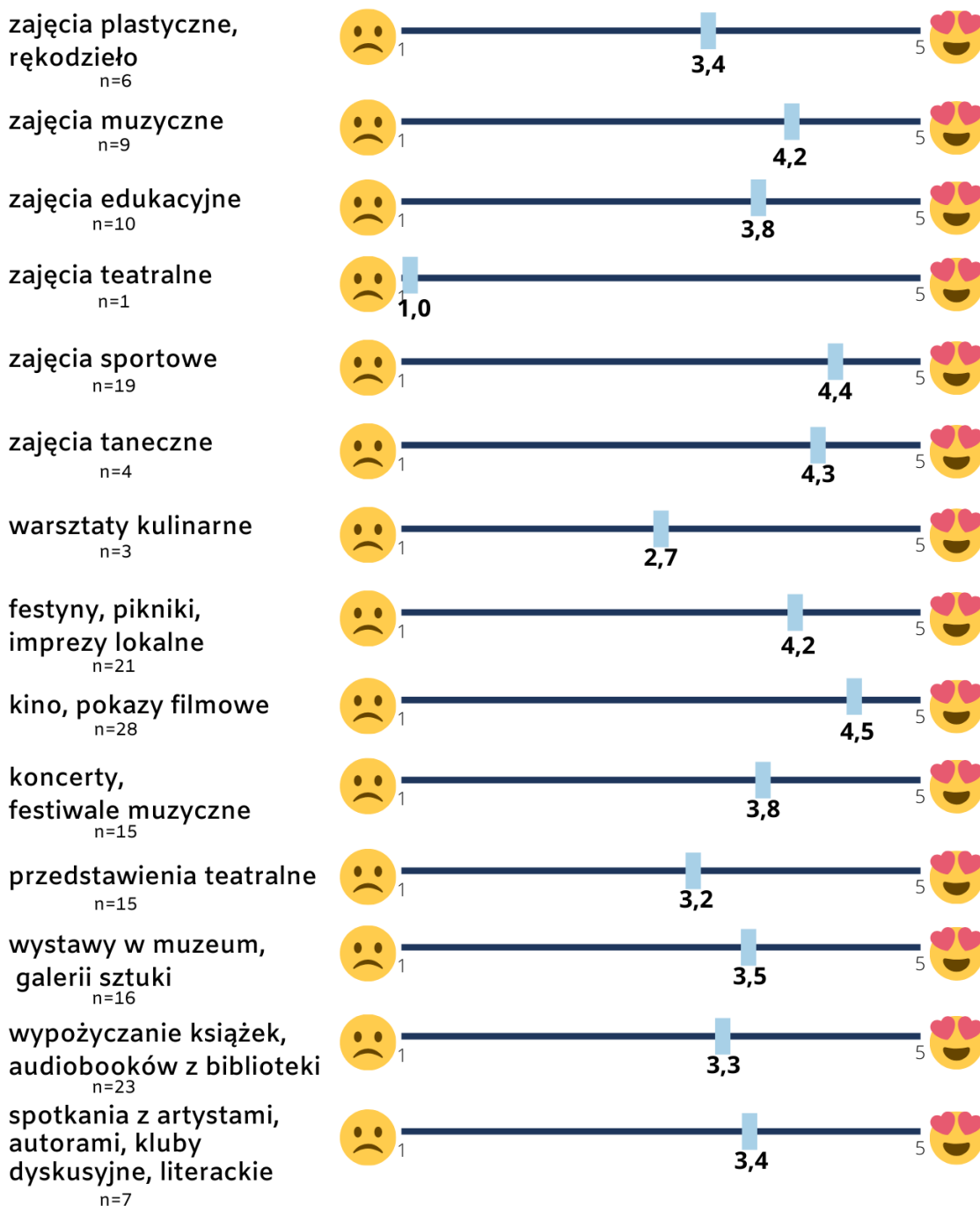
Uczniowie są raczej zadowoleni z zajęć i wydarzeń, w których uczestniczą – średnia ocena dla poszczególnych aktywności kształtowała się zazwyczaj w okolicach oceny 3,5 (ocena na skali 5-stopniowej od „w ogóle mi się nie podobają” do „bardzo mi się podobają”). Opinie negatywne („nie podobają mi się” oraz „w ogóle mi się nie podobają”) pojawiały się rzadko – były to raczej pojedyncze głosy, a w przypadku zajęć tanecznych w ogóle nie występowały. Najlepiej oceniono ofertę kina, która uzyskała średnią 4,5, a 70% odpowiadającym na to pytanie bardzo się podoba. Pokrywa się to z ulubionymi sposobami spędzania czasu wolnego wskazanymi przez dzieci. Dobre noty otrzymały też zajęcia sportowe (średnia ocen wyniosła 4,4), wspomniane już zajęcia taneczne (średnia ocen 4,3), zajęcia muzyczne oraz lokalne imprezy (obie po 4,2). Zróżnicowane opinie pojawiły się w przypadku oferty biblioteki – średnia wyniosła 3,3, przy czym połowa z respondentów oceniła ofertę pozytywnie, a 1/5 nie miała jednoznacznej opinii.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

ZADOWOLENIE Z UDZIAŁU W ZAJĘCIACH, WYDARZENIACH

Średnia ocen. Ocena na skali od 😞 (1 - w ogóle mi się nie podobają)
do 😍 (5 - bardzo mi się podobają)

n - liczba odpowiedzi poddanych analizie (liczba osób, które dokonały oceny zajęć/wydarzeń)

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Najmłodszy mieszkańcy gminy o ofercie spędzania czasu wolnego dowiadują się głównie od rodziców/rodziny (72% wskazań), a dla blisko połowy ankietowanych istotnym źródłem informacji na ten temat jest także szkoła – nauczyciele, ogłoszenia w budynku.

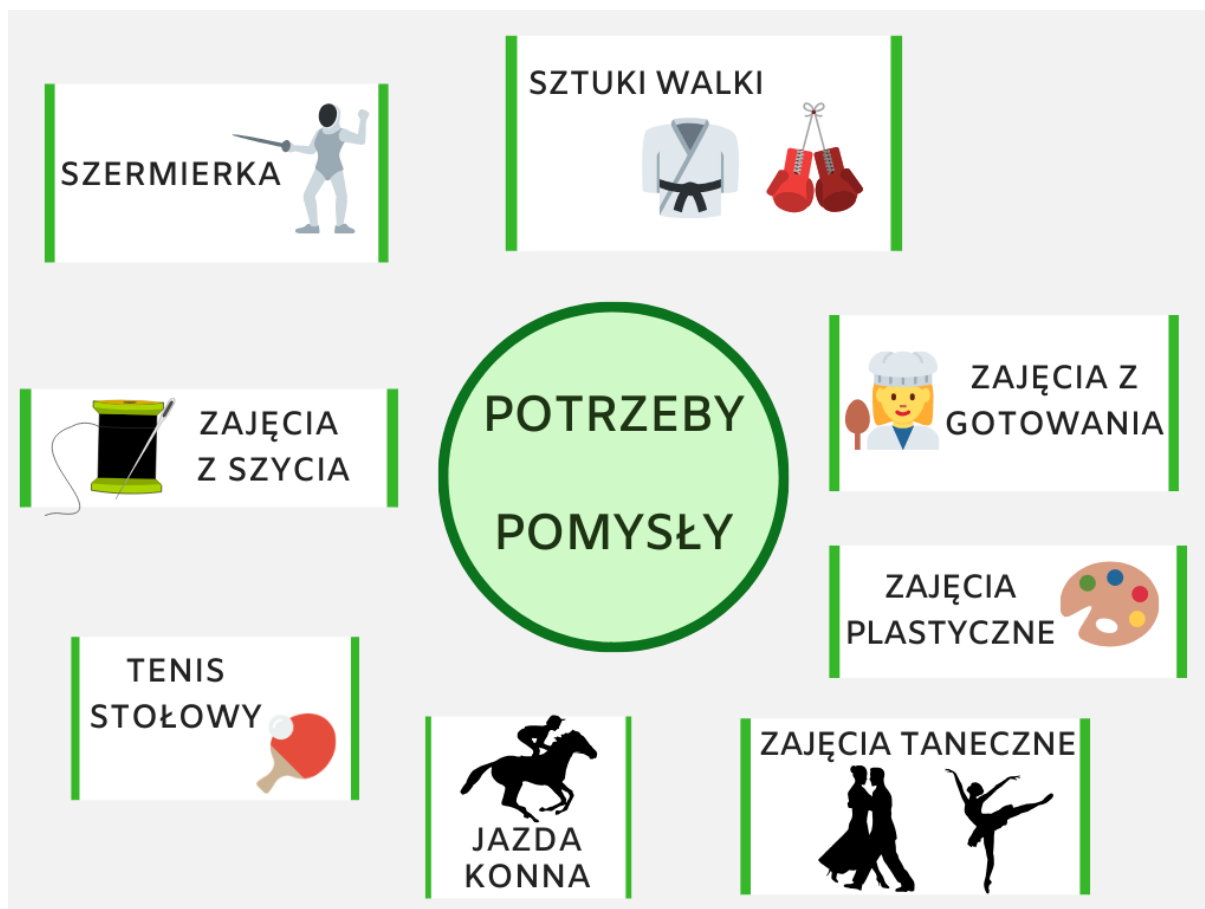

Uczniowie klas IV są ogólnie zadowoleni z dotychczasowej oferty czasu wolnego w Niepołomicach, jednak mieli też parę pomysłów na jej rozwinięcie. Głównie zgłaszano propozycje dotyczące oferty sportowej (dodatkowych zajęć, obiektów). Badani stwierdzili, że dobrze byłoby, gdyby w ich najbliższej okolicy, pojawiły się następujące aktywności/możliwości:

- w przypadku oferty sportowej: aquapark, skatepark, zajęcia: sztuk walki, szermierki, jazdy konnej, tenisa stołowego;
- w przypadku zajęć edukacyjno-artystycznych: zajęcia: plastyczne, taneczne, szycia i gotowania, jak również rozszerzona oferta dostępnych kursów językowych, zwłaszcza języka niemieckiego.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Realizowane aktywności i potrzeby – młodzież

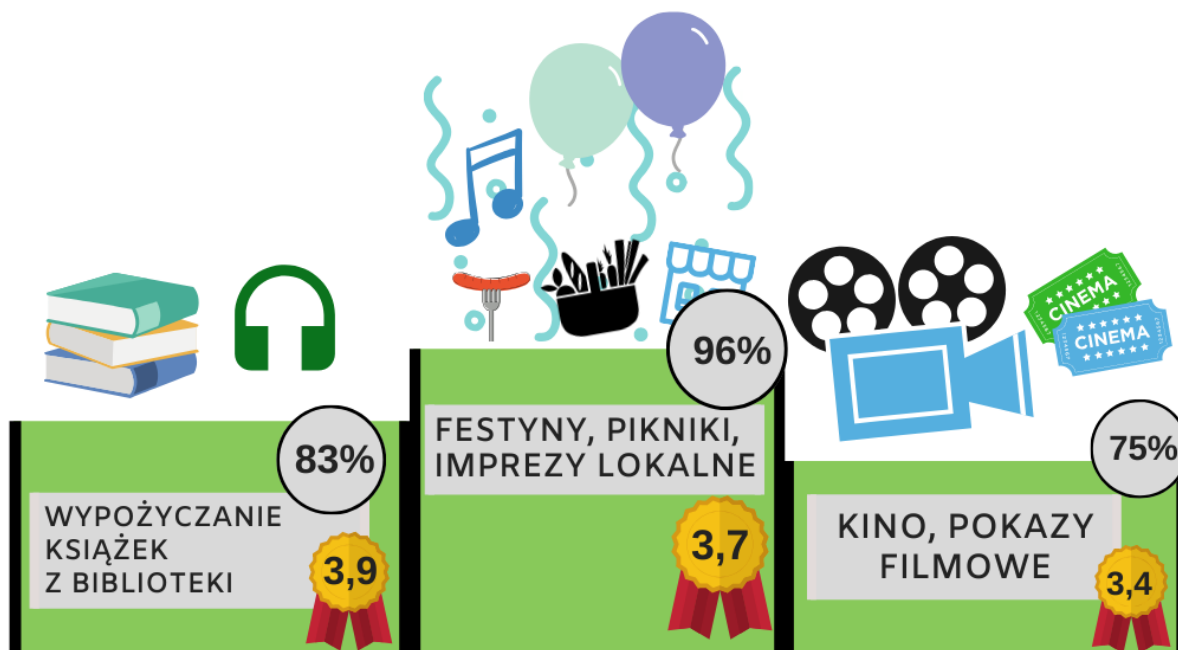
Kolejną grupą wiekową włączoną w proces opracowywania diagnozy była młodzież reprezentowana przez uczniów VIII klas szkoły podstawowej. W technice pn. Badania w działaniu wzięło udział 25 osób (8 uczniów i 17 uczennic). Zdecydowana większość ankietowanych mieszka w Niepołomicach.

W przypadku badanych ósmoklasistów najpopularniejszymi sposobami spędzania czasu wolnego okazały się: imprezy lokalne (festyny, pikniki itp.), wypożyczanie książek z biblioteki oraz kino i pokazy filmowe. Te aktywności realizuje ponad 75% ankietowanych, należy mieć na uwadze, że, podobnie jak w przypadku uczniów klas IV, są one podejmowane z niewielką częstotliwością – jedynie w przypadku biblioteki można mówić o pewnej regularności (1/3 wskazań na „raz w miesiącu”), zaś na wydarzenia lokalne i seanse filmowe uczniowie wybierają się kilka razy w roku lub rzadziej.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

NAJPOPULARNIEJSZE AKTYWNOŚCI

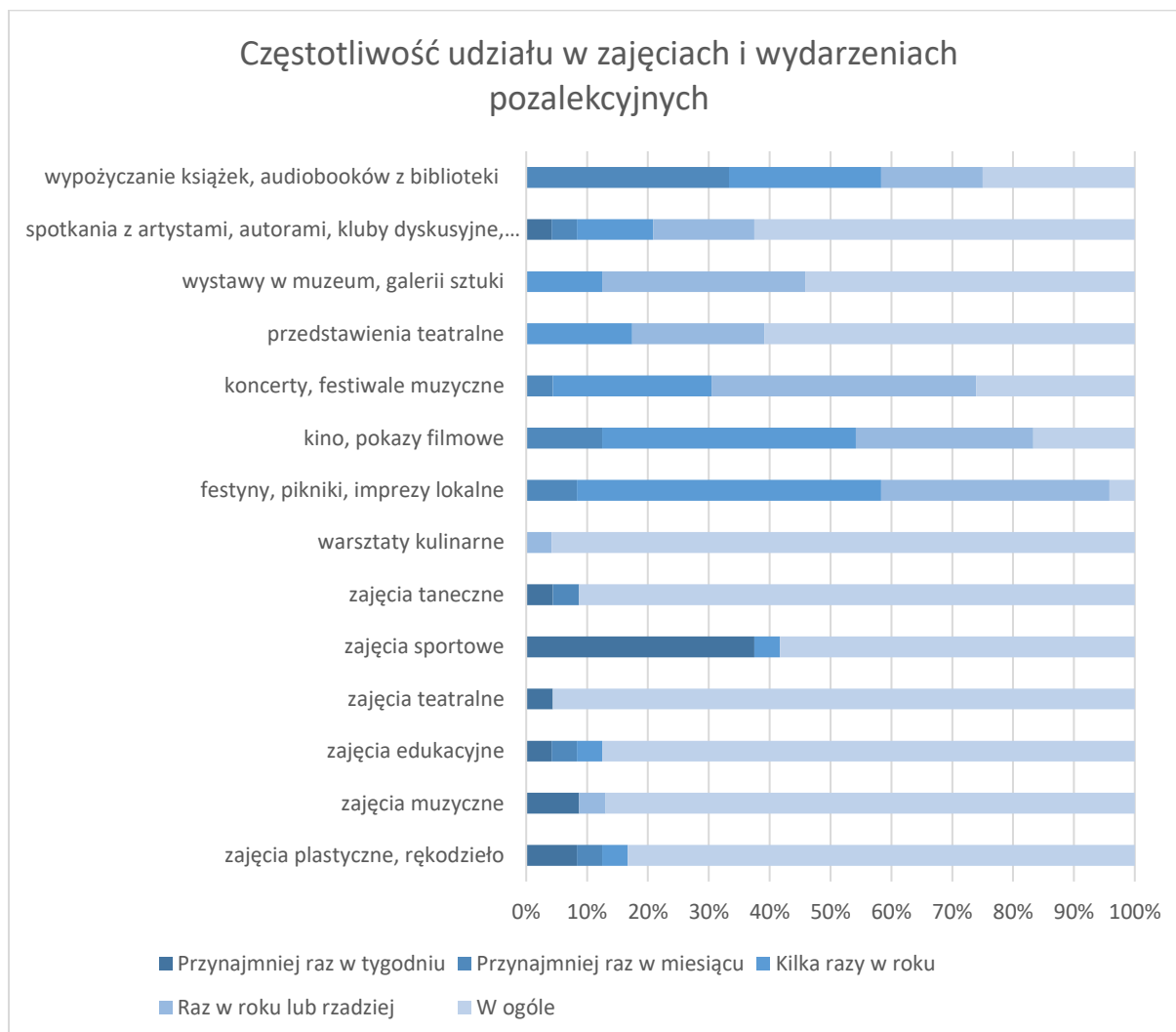

Ósmoklasiści w zdecydowanie mniejszym stopniu niż ich młodszy koledzy korzystają z cotygodniowej oferty spędzania czasu wolnego. Regularnie (raz w tygodniu) w zajęciach sportowych (głównie karate, basen, jazda konna, boks) bierze udział 38% badanych (przy czym ogółem – zaledwie niespełna połowa ankietowanych w ogóle uczestniczy w tego typu zajęciach). W przypadku tej grupy wiekowej nieco więcej czasu wolnego po szkole poświęca się na zajęcia indywidualne lub spotkania towarzyskie, jak również na kibicowanie lokalnej drużynie piłki nożnej oraz wycieczki górskie organizowane przez nauczyciela wychowania fizycznego. Niektóre osoby uczęszczają na zajęcia muzyczne i wokalne w MCDiS (kontynuacja nauki rozpoczętej w dzieciństwie) czy zajęcia edukacyjne oferowane przez Obserwatorium Astronomiczne.

Lokalni eksperci zwracali uwagę, że zachęcenie młodzieży do stałego dobrowolnego udziału w ofercie kulturalnej jest wyzwaniem. Ta grupa zazwyczaj woli spędzać czas w sposób niezorganizowany, zwłaszcza, że często ma go niewiele, jeśli po szkole uczęszcza na korepetycje czy zajęcia sportowe. Nie jest łatwo przygotować coś, co nastolatkom uznają za atrakcyjne, często też trudno się o nich wprost dowiedzieć, czego potrzebują. Możliwe, że dobrym rozwiązaniem byłaby po prostu przestrzeń do spędzania czasu, odpoczynku, gdzie młodzi mogliby spotkać się we własnym gronie, razem pograć, pogadać („Dajmy im perspektywę odpoczynku i luzu – może po to przyjdą” – lokalni eksperci). Przyciągające dla tej grupy mogą być też nowe technologie, wirtualna rzeczywistość, ale warto spróbować także innego podejścia, np. prostych wciągających zajęć manualnych, np. szycie, kulinarne, majsterkowanie.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Jeśli badani korzystają ze zorganizowanej oferty spędzania czasu wolnego, to głównie w Niepołomicach. Korzystają również z miejscowej Biblioteki Publicznej, przede wszystkim z wypożyczalni książek, bardzo rzadko uczestnicząc w innych zajęciach oferowanych przez tę placówkę.

Chętnie, aczkolwiek nieco rzadziej (raz w miesiącu lub rzadziej), uczniowie wybierają się do kina – co wiąże się z wyjazdem do Krakowa – zazwyczaj do kina w CH Bonarka (jest najbliżej). Lokalne kino w Niepołomicach nie odpowiada na potrzeby młodych osób – według uczniów repertuar filmów jest zbyt ograniczony, pomija nowości itp.. Badani kilka razy w roku lub rzadziej korzystają też z krakowskich muzeów, teatrów i koncertów, zazwyczaj podczas zorganizowanych wyjazdów szkolnych.

Ponadto zdecydowana większość uczniów sporadycznie, bierze udział w lokalnych wydarzeniach i festynach typu Dni Niepołomic czy Pola Chwały: 50% kilka razy w roku, a 38% raz w roku lub rzadziej. Należy jednak zauważyć, że ogólnopolskie czy regionalne wydarzenia kulturalne tj. Noc Bibliotek czy Małopolska Noc Muzeów są młodzieży raczej nieznanne.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

AKTYWNOŚCI REALIZOWANE GŁÓWNIEM W GMINIE

- festyny, pikniki, imprezy lokalne (miejscowość zamieszkania, Niepołomice)
- wypożyczanie książek, korzystanie z biblioteki (Niepołomice)

AKTYWNOŚCI REALIZOWANE GŁÓWNIEM POZA GMINĄ

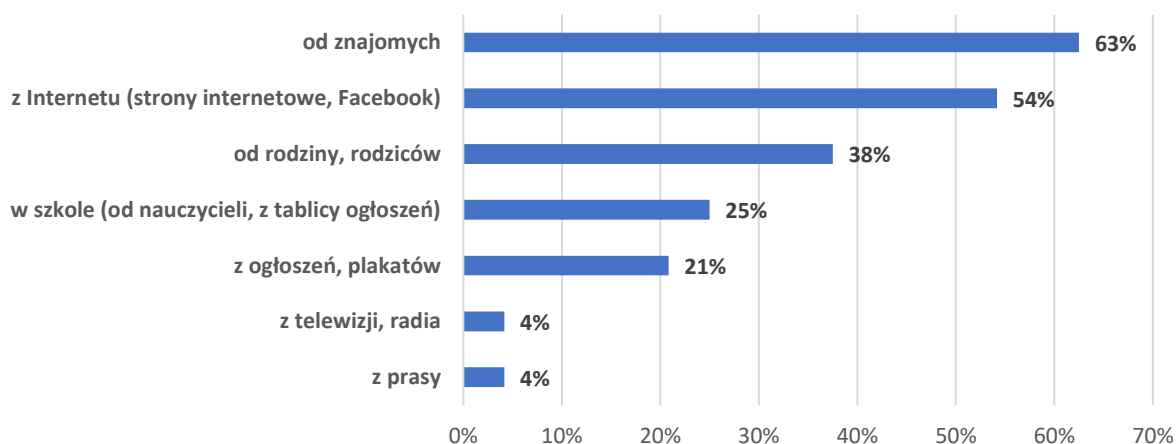

- kino, pokazy filmowe (Kraków)

Dla młodzieży podstawowym źródłem informacji o ofercie spędzania czasu wolnego są znajomi (63% wskazań) oraz Internet, w tym media społecznościowe np. Facebook i Instagram (54% wskazań). W przypadku tej grupy wiekowej, w przeciwieństwie do młodszych kolegów, rodzice i szkoła pełnią wyraźnie mniejszą rolę w informowaniu o dostępnej ofercie.

Skąd zazwyczaj dowiadujesz się o zajęciach/wydarzeniach, w których można uczestniczyć w czasie wolnym?

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

W porównaniu do czwartoklasistów młodzież nieco lepiej oceniała zajęcia, w których bierze udział – średnia ocen oscylowała w okolicach 4 (skala 5-stopniowa). Oceny negatywne pojawiały się sporadycznie, a w przypadku kilku aktywności m.in. zajęć plastycznych, sportowych czy tanecznych nie było ich wcale. Najwyżej zostały ocenione zajęcia taneczne, natomiast należy mieć na uwadze, że uczestniczy w nich tylko jedna osoba. W przypadku oferty, z której korzystało więcej uczniów, najwyższą notę otrzymały zajęcia sportowe – średnia 4,7, w tym większość uczniów wystawiła ocenę „bardzo mi się podobają”. Młodzież była także zadowolona z koncertów i festiwali – średnia 4,1 i tylko jedna odpowiedź negatywna. Stosunkowo wysokie oceny uzyskały także pokazy filmowe (średnia 3,9) i blisko 80% pozytywnych ocen. Należy przy tym zaznaczyć, że większość ankietowanych uczęszcza do kina w Krakowie. Propozycje, które uzyskały jedne z niższych ocen w całym zestawieniu to m.in. wystawy w muzeach, wypożyczanie książek oraz przedstawienia teatralne (średnia 3,6, 3,4 oraz 3,2). Mimo niższych ogólnych ocen, zarówno oferta biblioteczna, jak i muzealna zebrała ponad 50% pozytywnych wskazań. Warto także zaznaczyć, że we wszystkich przypadkach na nieco niższą ogólną ocenę miał wpływ stosunkowo duży udział oceny neutralnej o wartości 3 – „ani mi się podobają, ani się nie podobają”.

Wśród aktywności wskazywanych jako ulubione można wyróżnić 3 dominujące typy wydarzeń:

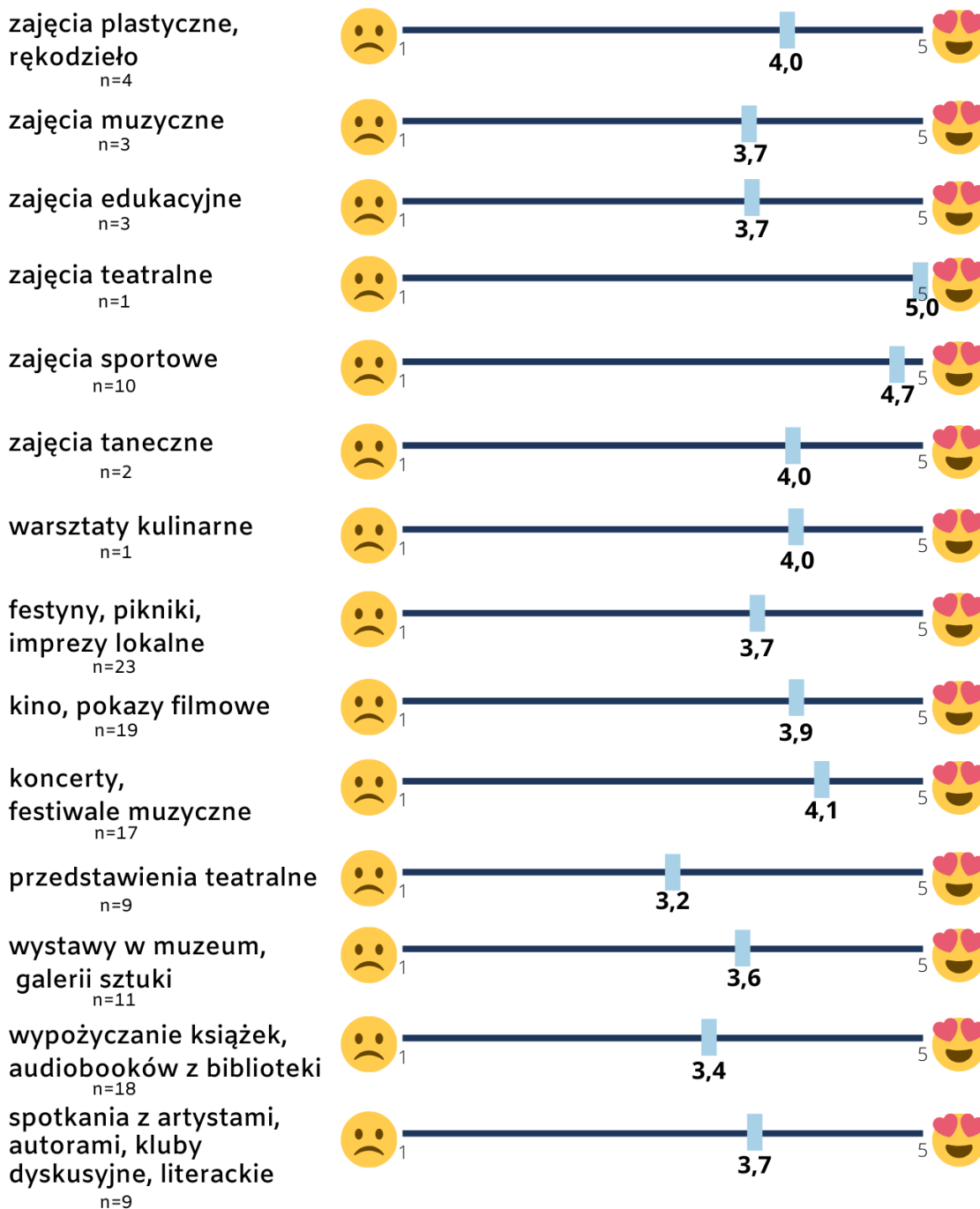
- festyny i imprezy lokalne, w tym zwłaszcza Pola Chwały;
- zajęcia sportowe odbywające się w Niepołomicach (gimnastyka, karate, jazda konna, boks tajski);
- koncerty – zarówno te lokalne w Niepołomicach, ale również większe wydarzenia odbywające się w Krakowie.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

ZADOWOLENIE Z UDZIAŁU W ZAJĘCIACH, WYDARZENIACH

Średnia ocen. Ocena na skali od 😞 (1 - w ogóle mi się nie podobają)
do 😍 (5 - bardzo mi się podobają)

n - liczba odpowiedzi poddanych analizie (liczba osób, które dokonały oceny zajęć/wydarzeń)

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Uczniowie okazali się dość krytyczni wobec ich miejscowości i gminy pod kątem dostępnej oferty czasu wolnego. W opinii młodzieży obecna oferta dostępna w ich miejscu zamieszkania nie jest wystarczająca: blisko 70% badanych nie zgodziło się ze stwierdzeniem „w mojej okolicy jest wszystko, co mnie interesuje, nie szukam oferty dalej, nawet w Krakowie”, a ponad 1/3 przyznała, że w ich miejscowości nic ciekawego się nie dzieje. Dostępna na terenie gminy oferta kulturalna została oceniona jako przeciętna – średnia ocen 3,1 (ocena na skali 5-stopniowej, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, a 5 – bardzo dobrze).

Generalnie ósmoklasiści są bardziej zadowoleni z oferty sportowej i kulturalnej dostępnej na terenie gminy Niepołomice niż w ich miejscowościach - w obu przypadkach wynik dla oferty sportowej jest nieco wyższy w porównaniu ze średnią ocen oferty kulturalnej. Z perspektywy młodzieży istotne są zatem większe ośrodki w okolicy, w których mogą spędzać czas w bardziej interesujący dla nich sposób. Na terenie gminy taką funkcję pełni miasto Niepołomice, choć jedynie ¼ ankietowanych określiła niepołomicką ofertę kulturalną jako atrakcyjną, a większość nie miała jednoznacznej opinii na ten temat. Zdecydowanie lepiej w oczach uczniów gmina Niepołomice wypada pod kątem dostępnej oferty sportowej - w przypadku całej gminy 70% badanych było nią usatysfakcjonowanych (suma odpowiedzi „zadowolony” i „bardzo zadowolony”), a 57% pozytywnych odpowiedzi uzyskała oferta sportowa dostępna w poszczególnych miejscowościach.

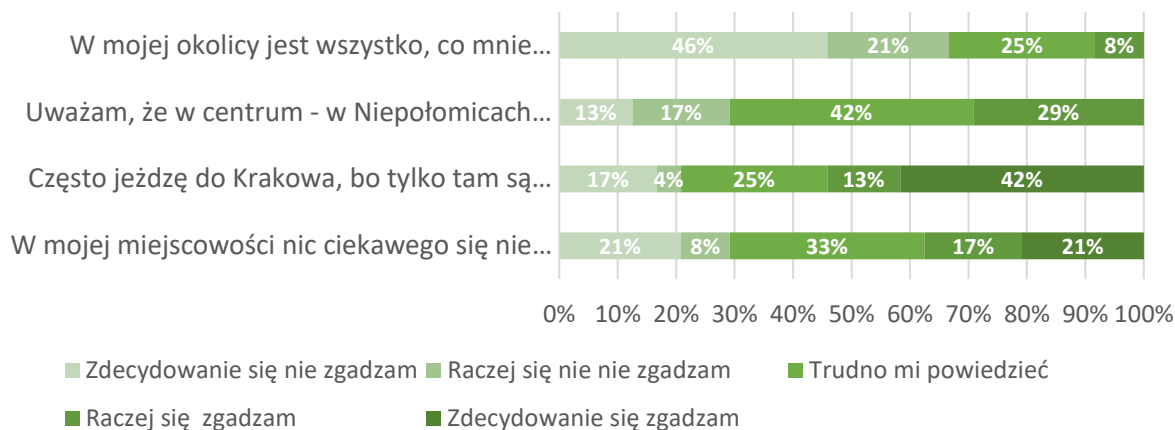
W kontekście oferty czasu wolnego cenne w opinii młodzieży jest sąsiedztwo Krakowa – ponad 50% badanych przyznało, że często jeździ do Krakowa, bo tylko tam są ciekawe zajęcia i wydarzenia.

Zajęcia/ wydarzenia	Ocena					Dokładna średnia
Oferta kulturalna w miejscu zamieszkania (miejscowości)	★	★	★	☆	☆	2,9
Oferta kulturalna w gminie Niepołomice	★	★	★	☆	☆	3,1
Oferta sportowa w miejscu zamieszkania (miejscowości)	★	★	★	★	☆	3,5
Oferta sportowa w gminie Niepołomice	★	★	★	★	☆	3,8

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Ocena atrakcyjności oferty czasu wolnego: miejscowości - gmina - Kraków

Uczniowie klas VIII mieli swoją wizję rozwoju oferty spędzania czasu wolnego na terenie gminy. Najważniejszym zgłoszonym postulatem jest potrzeba większego kina, które oferowałoby szeroki wybór filmów, w tym zwłaszcza nowości kinowych. Jak wspomniano wcześniej jest to jedna z najczęściej wybieranych form spędzania wolnego czasu, a konieczność dojazdu do Krakowa może być dla mniej mobilnej młodzieży uciążliwa.

Pozostałe pomysły dotyczyły głównie oferty rozrywkowo-kulturalnej m.in.:

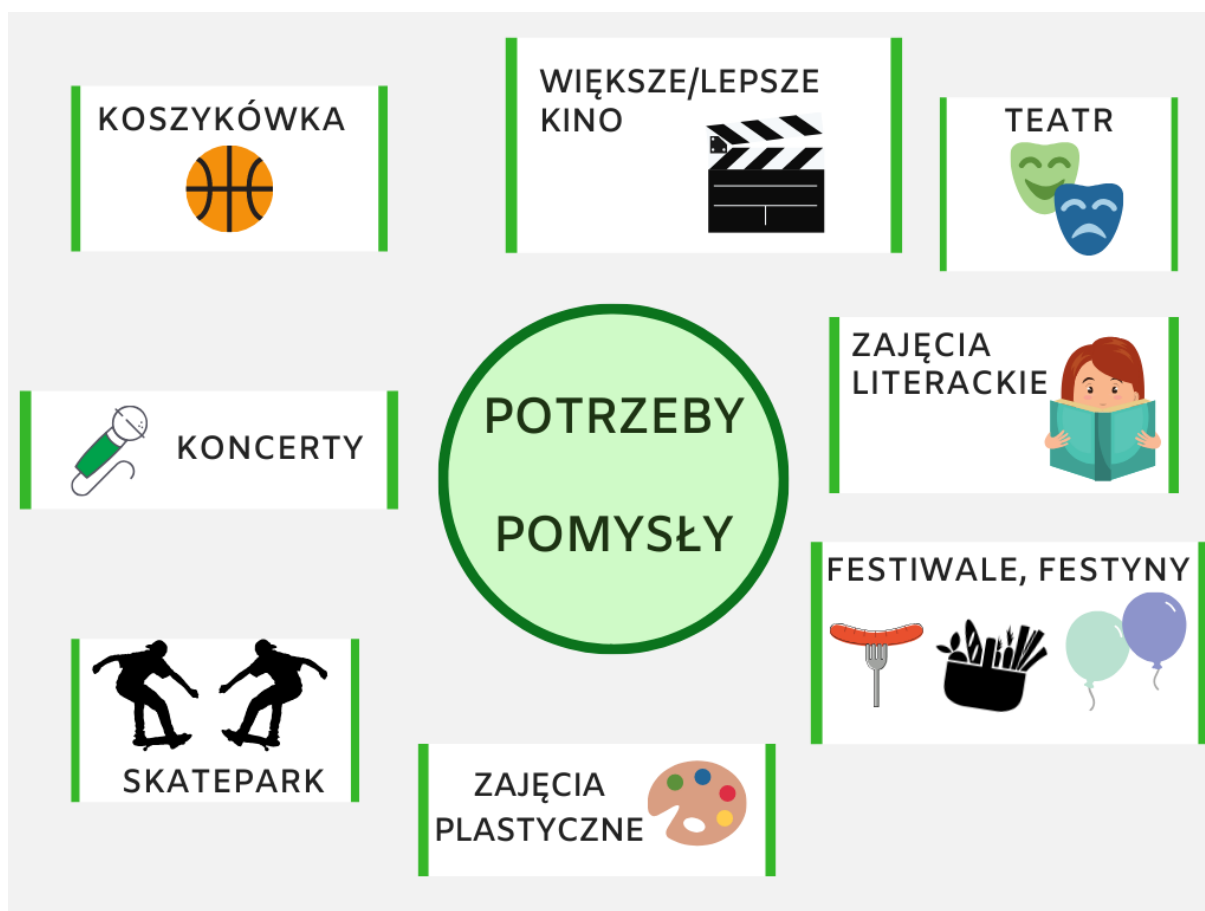
- więcej ogólnodostępnych wydarzeń – koncertów, festynów itp., które zachęciłyby do częstszego wychodzenia z domu;
- koła zainteresowań – plastyczne, literackie;
- kluby taneczne ze współczesną muzyką;
- większa galeria handlowa na wzór krakowskich centrów, w tym z rozbudowaną bazą gastronomiczną np. McDonald.

Z uwagi na zadowalającą ofertę sportową, pomysły dotyczące jej rozbudowy pojawiały się rzadziej i były to m.in.

- budowa skateparku;
- utworzenie męskiego klubu koszykówki;
- utworzenie/wyznaczenie miejsca do gier terenowych.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Realizowane aktywności i potrzeby – seniorzy

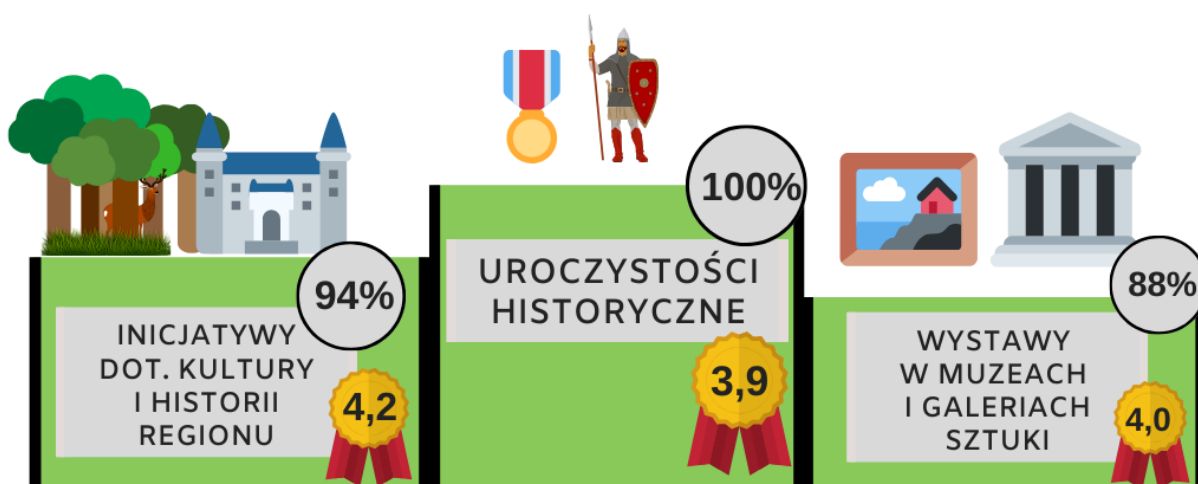
W działania partycypacyjno-badawcze włączyli się także starsi mieszkańcy. Tę grupę reprezentowali seniorzy – członkowie Rady Seniorów, Stowarzyszenia Miłośników Ziemi Niepołomickiej, Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz uczestnicy Klubu Seniora w Zabierzowie Bocheńskim. W technice pn. Badania w działaniu wzięło udział 25 osób z terenu gminy Niepołomice (16 kobiet, 9 mężczyzn). Ponad połowa badanych to mieszkańcy Niepołomic, pozostali uczestnicy zamieszkują okoliczne miejscowości – Zabierzów Bocheński, Wołę Zabierzowską, Dąbrowę i Zagórze.

Ogólnie aktywność kulturalna badanych seniorów była wysoka. Okazało się, że wszyscy ankietowani uczestniczą w uroczystościach historycznych, z czego ponad 1/3 przynajmniej raz w miesiącu. Dużą popularnością cieszą się także inicjatywy dotyczące kultury i historii regionu, wystawy, festyny i imprezy lokalne, koncerty, przedstawienia teatralne i spotkania w ramach UTW (ponad 80% badanych wskazało na udział w tego typu wydarzeniach). Należy jednak mieć na uwadze, że poza wykładami UTW, nie są to aktywności, które seniorzy realizują często, a raczej sporadycznie tj. kilka razy w roku lub rzadziej. Wśród tego typu wydarzeń ważne miejsce zajmuje dedykowana tej grupie Senioriada.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

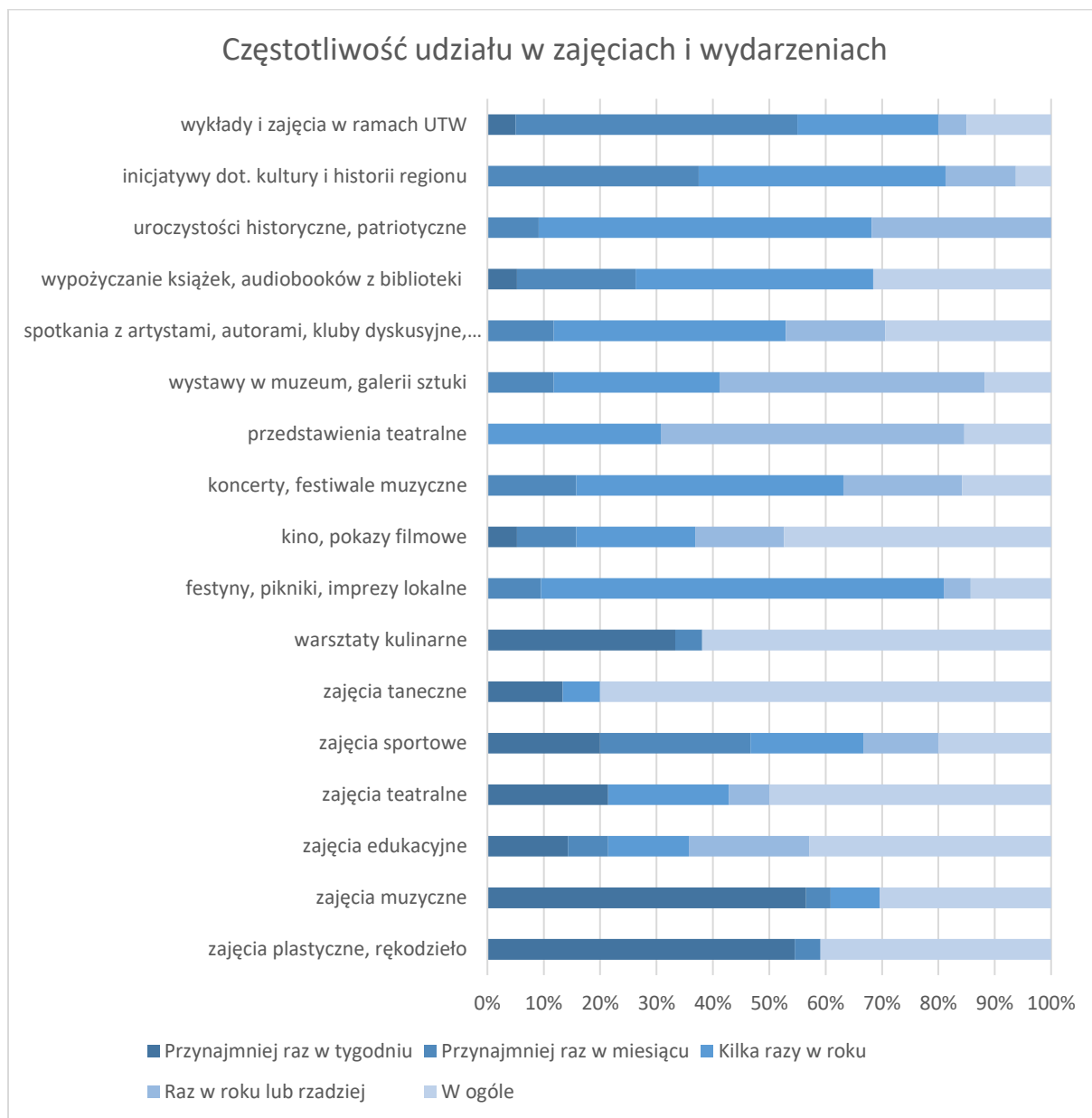
NAJPOPULARNIEJSZE AKTYWNOŚCI

Natomiast biorąc pod uwagę częstotliwość udziału w danej formie oferty – to na cotygodniowy udział w zajęciach muzycznych i plastycznych decyduje się ponad 50% seniorów. Dość powszechne są także zajęcia sportowe – uczęszcza na nie 80% badanych, w tym 1/4 robi to co tydzień, a 1/3 co miesiąc. Około 70% seniorów kilka razy w roku uczestniczy w spotkaniach z artystami i przynajmniej raz w miesiącu korzysta z oferty biblioteki. Najmniejszym zainteresowaniem cieszyły się warsztaty kulinarne – jakąś formę udziału deklarowała w nich 1/3 badanych.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Seniorzy korzystają głównie z oferty dostępnej na terenie gminy Niepołomice – dotyczy to w zasadzie wszystkich wydarzeń. Wiele aktywności odbywa się nie tylko w samych Niepołomicach, ale w okolicznych miejscowościach głównie w Zabierzowie Bocheńskim czy Chobocie, gdzie sprawnie działają Kluby Seniora. Żadna z aktywności kulturalnych nie jest realizowana głównie poza gminą, np. w Krakowie. Natomiast w przypadku koncertów i przedstawień teatralnych seniorzy okazjonalnie wybierają się także do Krakowa, najczęściej w ramach zorganizowanego wyjazdu w ramach UTW. W przypadku uroczystości historycznych okazjonalnie biorą udział w wydarzeniach odbywających się w sąsiednich gminach – Kłaju, Wieliczce czy Krakowie.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

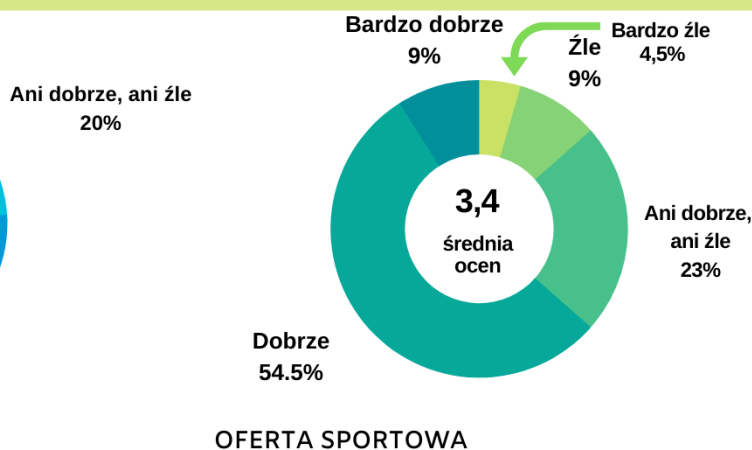
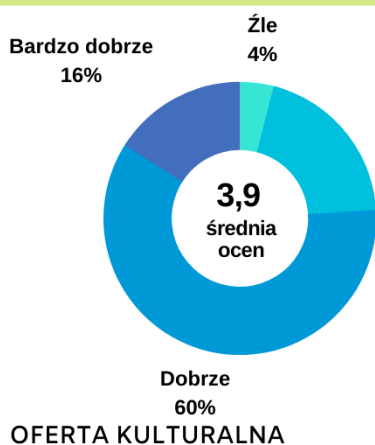
AKTYWNOŚCI REALIZOWANE GŁÓWNIEM W GMINIE

- uroczystości historyczne (Niepołomice, Zabierzów Bocheński)
- wydarzenia i wykłady w ramach UTW (Niepołomice)
- inicjatywy dot. kultury i historii regionu (Niepołomice)
- koncerty, festiwale, festyny (Niepołomice, Chobot, Zabierzów Bocheński)

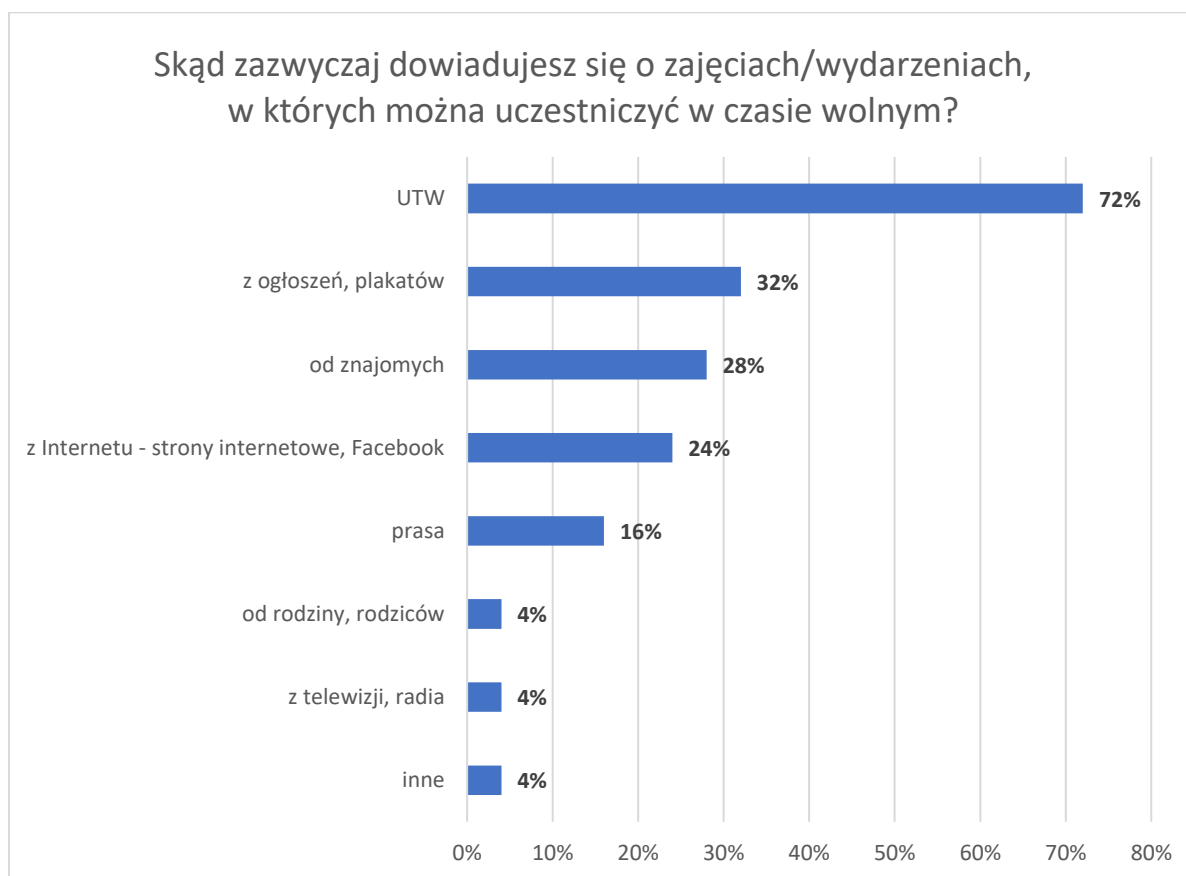
Dla seniorów najważniejszym źródłem informacji o ofercie kulturalnej jest Uniwersytet Trzeciego Wieku (72% wskazań). Około 1/3 badanych zwraca też uwagę na ogłoszenia w przestrzeni miejskiej i plakaty (32%) lub czerpie informacje od znajomych (28% wskazań). Ankietowani są raczej zadowoleni z działań informacyjnych prowadzonych na terenie gminy – 66% pozytywnie ocenia informowanie mieszkańców o wydarzeniach i zajęciach kulturalnych (suma odpowiedzi dobrze i bardzo dobrze, z kolei średnia ocen wyniosła 3,9), a blisko 63% o sportowych (średnia ocena 3,4). Na ogólną średnią w obu przypadkach wpływ ma dość duży – ok. 20% - udział odpowiedzi neutralnej „ani dobrze, ani źle”.

INFORMOWANIE MIESZKAŃCÓW O OFERCIE I WYDARZENIACH W GMINIE

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Generalnie seniorzy są zadowoleni z uczestnictwa w zajęciach i wydarzeniach. W przypadku tej grupy udział w konkretnych formach oferty jest intencjonalny, a z tych, które okazują się nieatrakcyjne czy niekomfortowe zazwyczaj szybko się rezygnuje. W związku z tym negatywne lub neutralne wypowiedzi na temat oferty pojawiały się sporadycznie. Średnia ocen dla większości aktywności przekraczała 4 (czyli zazwyczaj ok. połowa ankietowanych deklarowała, że dana forma oferty bardzo im się podoba), a na czele stawki uplasowały się zajęcia plastyczne (4,8) oraz warsztaty kulinarne (4,6). Wysokie noty, w tym żadnej oceny negatywnej, otrzymały także zajęcia muzyczne i wykłady w ramach UTW (średnia w obu przypadkach wyniosła 4,5). Nieco mniej korzystnie na tym tle wypadły jedynie zajęcia sportowe, kino i uroczystości historyczne (średnia poniżej 4,0).

Ponadto, wśród ulubionych aktywności seniorzy wymieniali spotkania prowadzone w ramach Klubu Poszukiwaczy Historii Niepołomic, spotkania Kół Emerytów i Rencistów, aqua aerobik, a także mecze lokalnej drużyny piłkarskiej. Bardzo pozytywnie wypowiedano się o organizowanych w wiejskich domach kultury (np. Zabierzowie Bocheńskim) klubach seniora, w ramach których odbywają się m.in. warsztaty z rękodzieła, wspólne śpiewanie i gotowanie. Ważnymi twórcami/organizatorami oferty dedykowanej seniorom jest m.in. Biblioteka, Centrum Kultury, domy kultury w Podłężu i Staniątkach, ale też sami seniorzy UTW, Koło Emerytów i Rencistów, Niepołomiczki Dom Kultury Seniora.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

ZADOWOLENIE Z UDZIAŁU W ZAJĘCIACH, WYDARZENIACH

Średnia ocen. Ocena na skali od 😞 (1 - w ogóle mi się nie podobają) do 😍 (5 - bardzo mi się podobają)

n - liczba odpowiedzi poddanych analizie (liczba osób, które dokonały oceny zajęć/wydarzeń)

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Ankietowani uważali, że oferta spędzania czasu wolnego dostępna w ich miejscu zamieszkania oraz ogólnie – w gminie Niepołomice w dużej mierze spełnia ich oczekiwania. W przypadku oferty kulturalnej w gminie nie pojawiły się żadne głosy wyrażające zdecydowane niezadowolenie. Ponadto, w przeciwieństwie do młodzieży, zdecydowanie korzystniej oceniano ofertę kulturalną niż sportową (średnie ocen kolejno 3,6 i 3,2). Słabsze noty oferty sportowej mogą wynikać z ograniczonej oferty skierowanej do seniorów oraz wyższych kosztów niektórych zajęć (stanowiących barierę uczestnictwa) np. aqua-aerobiku.

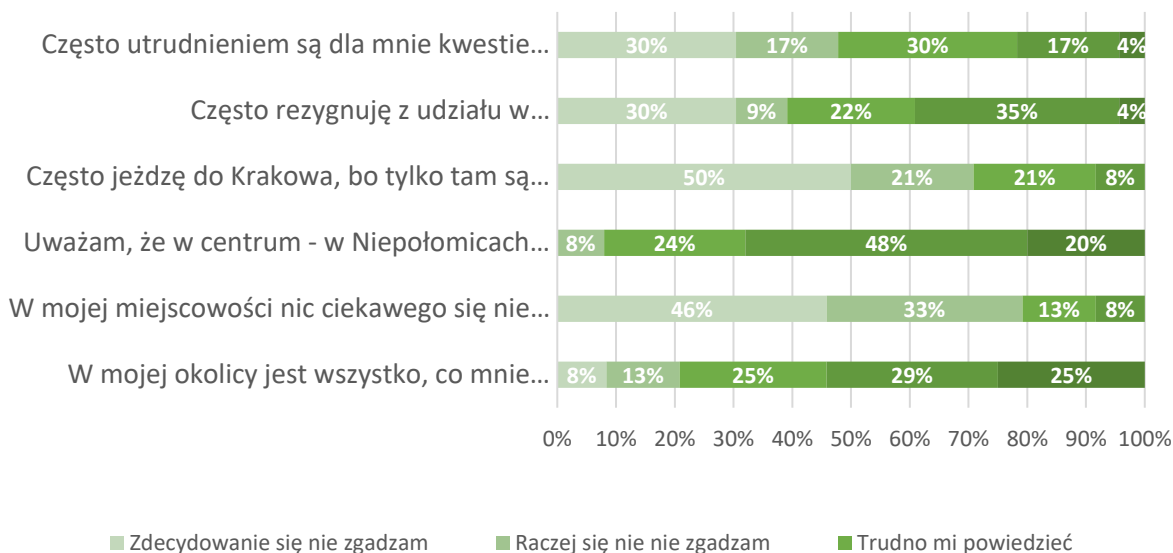
Zajęcia/ wydarzenia	Ocena					Dokładna średnia
Oferta kulturalna w miejscu zamieszkania (miejscowości)	★	★	★	☆	☆	3,8
Oferta kulturalna w gminie Niepołomice	★	★	★	☆	☆	3,6
Oferta sportowa w miejscu zamieszkania (miejscowości)	★	★	★	☆	☆	3,1
Oferta sportowa w gminie Niepołomice	★	★	★	☆	☆	3,2

W nawiązaniu do wcześniej przytoczonych danych – seniorzy cenią sobie ofertę dostępną w Niepołomicach, dlatego też z niej głównie korzystają. Nie dziwi więc, że blisko 80% nie zgodziło się ze stwierdzeniem, że w ich miejscowości nic ciekawego się nie dzieje, a prawie 3/4 zadeklarowało, że w mieście Niepołomice jest atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego. Kraków nie gra tu tak ważnej roli jak w przypadku młodzieży – według połowy ankietowanych seniorów wszystko, co ich interesuje mogą znaleźć w okolicy i nie muszą szukać oferty dalej, w tym w Krakowie. Badani nie postrzegają Krakowa jako zdecydowanie bardziej atrakcyjnego ośrodka od Niepołomic, a raczej jako uzupełnienie dla lokalnej oferty. W związku z tym dla większości odwiedziny w Krakowie są raczej sporadyczne (kilka razy w roku) i m.in. z tego względu 3/4 respondentów nie zgodziło się ze stwierdzeniem „Często jeżdżę do Krakowa, bo tylko tam są ciekawe zajęcia i wydarzenia”.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Ocena atrakcyjności oferty czasu wolnego: miejscowości - gmina - Kraków

Analizując ocenę poszczególnych elementów oferty obecnie dostępnej w gminie Niepołomice, seniorzy są także raczej zadowoleni z kosztu uczestnictwa w wydarzeniach i zajęciach gminie. Zarówno w przypadku oferty kulturalnej, jak i sportowej około 50% ocenia go pozytywnie (suma wskazań „dobrze” i „bardzo dobrze”), a średnia ocen wyniosła kolejno 3,2 i 3,1 (ocena na skali 5-stopniowej, gdzie 1 oznaczało bardzo źle, a 5 – bardzo dobrze). Należy jednak zauważyć, że w przypadku oferty sportowej blisko 1/3 ocenia koszt uczestnictwa negatywnie. Kwestie finansowe stanowią pewnego rodzaju barierę uczestnictwa w ofercie (sygnalizowano, że część wydarzeń i zajęć kulturalnych jest zbyt droga m.in. wspomniany już aqua-aerobik czy spektakle teatralne) – blisko 40% ankietowanych zadeklarowało, że zdarzają się sytuacje, że muszą rezygnować z udziału ze względu na zbyt wysoką cenę. Można zatem stwierdzić, że oferta spędzania czasu wolnego w gminie jest dla pewnej grupy seniorów trudniej dostępna cenowo. Natomiast mniejszym utrudnieniem są kwestie transportowe – problemy z dojazdem na interesujące wydarzenia czy zajęcia dotyczą sporadycznie 1/5 ankietowanych, głównie zamieszkujących obszary wiejskie gminy.

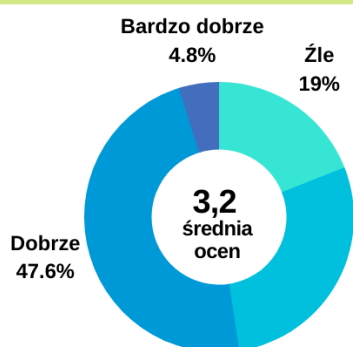
W opinii seniorów dostępna oferta kulturalna – jest zróżnicowana i dopasowana do potrzeb różnych grup wiekowych (60% pozytywnych odpowiedzi). Nieco gorzej wygląda kwestia dopasowania oferty sportowej, gdzie średnia ocen wyniosła 3,3, a blisko 1/5 ankietowanych wyraziła negatywną opinię. Uczestnicy badania zwracali uwagę na brak lub zbyt małą ilość zajęć dostosowanych do potrzeb osób starszych, np. gimnastyki, wskazując jednocześnie na bogatą ofertę dla młodzieży. Uczestnicy byli zadowoleni z działalności kulturalnej prowadzonej przez lokalne organizacje, fundacje, stowarzyszenia. Dostępność sal/miejsc, gdzie mieszkańcy sami mogą organizować sobie czas wolny została oceniona równie pozytywnie (w obu kwestiach średnia wyniosła 3,4), natomiast zwrócono uwagę na brak stałego miejsca dla seniorów w samych

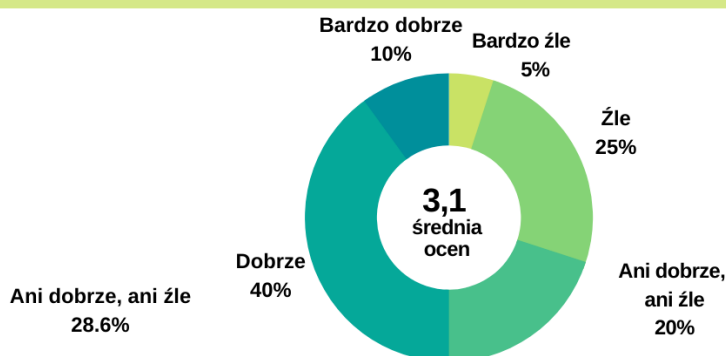
„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Niepołomicach. Mimo możliwości korzystania z Biblioteki, Laboratorium Aktywności Społecznej czy pomieszczeń parafialnych, niektórzy uczestnicy dostrzegają potrzebę własnego lokalu, który byłby dostępny dla nich przez cały czas, bez konieczności dopasowywania grafików kilku różnych grup użytkowników danego pomieszczenia. Takie miejsce mogłoby stanowić prawdziwą siedzibę dla Niepołomiczkiego Domu Kultury Seniora, który, przy zapewnieniu odpowiedniego wsparcia finansowego, mógłby realizować ofertę dedykowaną seniorom na większą skalę („Gdybyśmy mieli własne miejsce, moglibyśmy podejmować jeszcze więcej inicjatyw, mamy dużo pomysłów i chętnych do uczestnictwa, ale nie mamy gdzie tego realizować” – uczestnicy badania).

KOSZT UCZESTNICTWA W WYDARZENIACH I ZAJĘCIACH W GMINIE

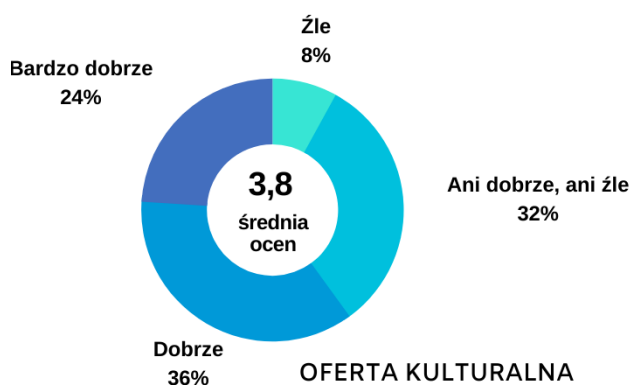

WYDARZENIA I ZAJĘCIA KULTURALNE

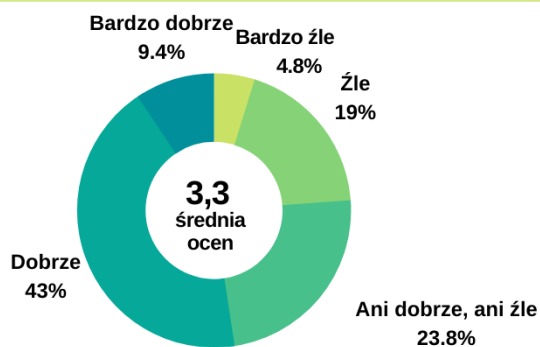

WYDARZENIA I ZAJĘCIA SPORTOWE

DOPASOWANIE OFERTY DO RÓŻNYCH GRUP WIEKOWYCH

OFERTA KULTURALNA

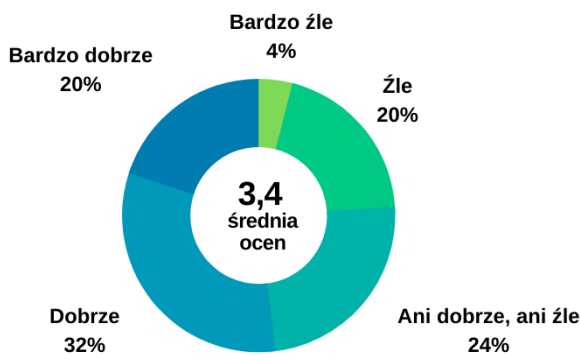

OFERTA SPORTOWA

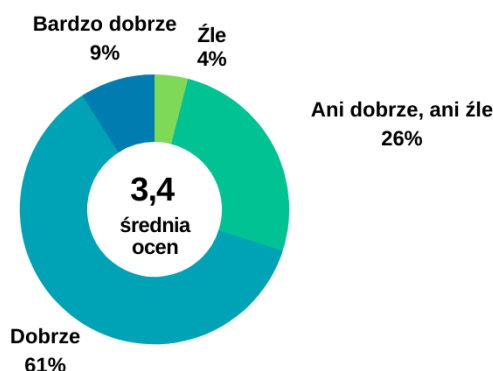

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

DOSTĘPNOŚĆ SAL/MIEJSC, W KTÓRYCH MIESZKAŃCY SAMI MOGĄ ORGANIZOWAĆ SOBIE CZAS WOLNY

DZIAŁALNOŚĆ KULTURALNA LOKALNYCH ORGANIZACJI, FUNDACJI, STOWARZYSZEŃ

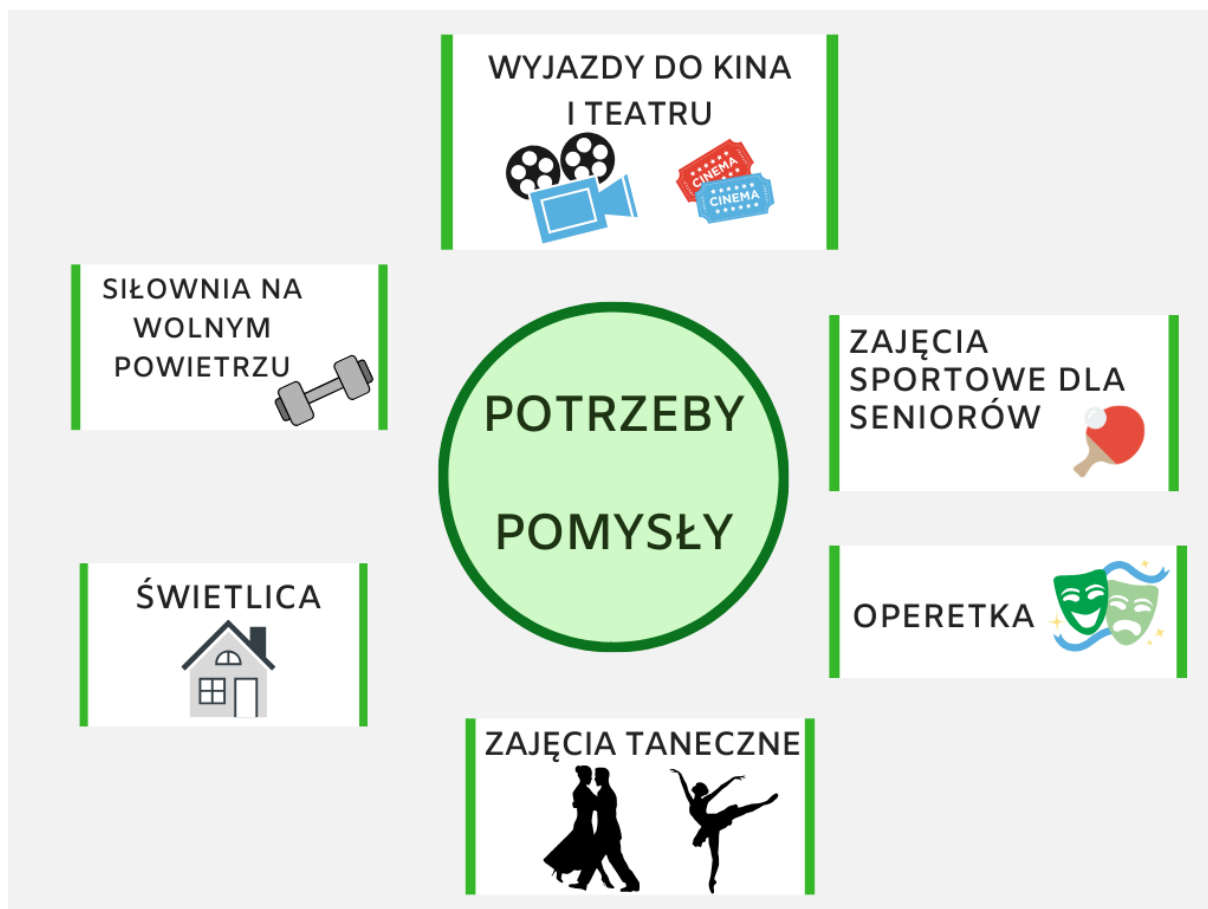
Seniorzy mieli też kilka pomysłów na urozmaicenie niepołomickiej oferty spędzania czasu wolnego. Propozycje obejmowały zarówno aktywność fizyczną, jak i kulturalno-rozrywkową. Badani zgłosili zapotrzebowanie na:

- rozwój infrastruktury pozwalającej na aktywności na świeżym powietrzu (w centrum Niepołomic) np. siłowni zewnętrznej;
- więcej dostępnych cenowo zajęć sportowych dla seniorów (w tym aqua-aerobiku), wprowadzenie zajęć gimnastycznych na obszarach wiejskich;
- organizację częstszych wyjazdów do kina, teatru, na operetki;
- cykliczną organizację zajęć/kursów komputerowych – także realizowanych na terenach wiejskich;
- więcej zajęć tanecznych i potańcówek;
- zapewnienie budynku/świetlicy dla seniorów w Niepołomicach – na działalność Niepołomickiego Domu Kultury Seniora;
- wprowadzenie zniżek dla seniorów na uczestnictwo w niektórych odpłatnych wydarzeniach kulturalnych i zajęciach sportowych, np. poprzez utworzenie Kart Seniora czy indywidualne rabaty oferowane przez instytucje, np. 25% ceny;
- większa dostępność w filiach biblioteki audiobooków, wraz z uzyskaniem instrukcji obsługi.

Seniorzy zwracali uwagę, że warto, aby niektóre z dodatkowych zajęć/wydarzeń były realizowane w formule dedykowanej tylko ich grupie wiekowej (np. gimnastyka, wieczorki taneczne), inne zaś w ogólnodostępnej - międzypokoleniowej.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

Część 3. Wnioski i rekomendacje w zakresie rozwoju oferty

Ta część zawiera najważniejsze wnioski na temat dostępnej oferty na terenie gminy Niepołomice oraz wskazuje na główne kierunki jej rozwoju pod kątem potrzeb i rekomendacji. Podsumowanie to opiera się na danych przedstawionych w poprzednich rozdziałach, m.in. takich jak: mocne i słabe strony niepołomiczkiej oferty spędzania czasu wolnego, aktywność kulturalna i preferencje mieszkańców, a także potrzeby i uwagi zebrane od lokalnych twórców/organizatorów oferty.

Obecnie dostępna oferta kulturalna w gminie Niepołomice – główne wnioski

Oferta dostępna w gminie jest zróżnicowana, pełna wysokiej jakości propozycji, a co równie ważne – przeważnie dostępna cenowo. Dobrze funkcjonuje też segmentacja oferty – istnieje wiele działań kierowanych zwłaszcza do dzieci, seniorów, rodzin, kobiet.

Mieszkańcy uczestniczący w opracowaniu diagnozy pozytywnie oceniali aktywności, w których uczestniczą. Występują jednak pewne różnice w korzystaniu z oferty i jej ocenie ze względu na grupę wiekową – co wykazały zrealizowane badania. Seniorów charakteryzuje duża aktywność: uczestniczą głównie w zajęciach i wydarzeniach organizowanych na terenie gminy i bardzo je sobie cenią. Przyczyniają się także do współtworzenia oferty dla swoich rówieśników, w tym kontekście można wymienić działalność takich podmiotów jak Rada Seniorów, Uniwersytet Trzeciego Wieku, Niepołomiczki Dom Kultury Seniora, Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Niepołomiczkiej. Atrakcje dostępne w Krakowie stanowią dla nich raczej pewne uzupełnienie i nieczęsto tam jeżdżą (kilka razy w roku – przy czym częstotliwość udziału w ofercie z terenu gminy kształtuje się na poziomie przynajmniej raz w miesiącu). W przypadku dzieci dominują aktywności sportowe i edukacyjne (w tym muzyczne – nauka gry na instrumencie). Zazwyczaj korzystają z oferty dostępnej na terenie gminy, głównie w mieście Niepołomice, a propozycje, po które wybierają się do Krakowa to kino, teatr czy wystawy. Najmłodsi mieszkańcy także są raczej zadowoleni z form, w których uczestniczą, choć bardziej pozytywnie oceniają ofertę sportową niż kulturalno-edukacyjną. Młodzież to grupa najmniej aktywna pod kątem regularnych aktywności zorganizowanych, a także dość krytyczna jeśli chodzi o ogólną ocenę dostępnej w gminie oferty – zwłaszcza kulturalnej. Nastolatki za bardziej atrakcyjny uznają Kraków, choć pozytywnie wypowiadają się o niepołomiczkiej ofercie sportowej. Na terenie gminy brakuje kulturalnych propozycji dedykowanych młodzieży, co wynika m.in. z trudności w dotarciu i przygotowaniu form, które okażą się atrakcyjne dla tej grupy.

Lokalni eksperci podkreślali, że sąsiedztwo Krakowa zapewnia istotne uzupełnienie dla niepołomiczkiej oferty, gdyż pewne elementy, ze względu na różnicę skali, są nieosiągalne (np. „W Niepołomicach spektakl jakości dobrych krakowskich scen można zrealizować dwa razy w roku” – lokalni eksperci). Blisko milionowe miasto ma inne możliwości – dostępność teatrów, kin, koncerty gwiazd światowego formatu czy bardziej niszowych wykonawców – i to właśnie ich niepołomiczanie szukają głównie poza gminą.

Gmina Niepołomice ciągle się rozrasta (w ostatnich latach wzrost populacji ok. o 1/3), co wiąże się z napływem nowych mieszkańców. Ze względu na podejście do oferty niepołomiczkiej można podzielić tę grupę na dwa typy: pierwszy – traktuje Niepołomice jako sypialnię, pracuje i żyje

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

w Krakowie, tam też korzysta z oferty czasu wolnego, uważa, że w Niepołomicach „nic się nie dzieje”; drugi – który przeważa – to wymagający odbiorca kultury, który stara się zakorzenić w gminie, otwiera się na propozycje, korzysta i docenia istniejącą ofertę, integruje się i angażuje (np. zagraniczni mieszkańcy Niepołomic, którzy włączyli się w „Grilla u Burmistrza”, przyjmując rolę liderów drużyn do konkursu gotowania).

Grupami, które są bardziej widoczne wśród odbiorców oferty stałej (zajęciowej, warsztatowej) są dzieci, seniorzy. Natomiast mniej widoczna jest młodzież oraz studenci. Osoby tzw. średnim wieku – często zajęte, próbujące łączyć obowiązki zawodowe z życiem rodzinnym, korzystają głównie z oferty sportowej, muzycznej, uczestniczą też wraz z dziećmi w zajęciach dla rodzin. To także aktywni czytelnicy – od kilku lat grupa 24-44 lat stanowi najliczniejszą wśród czytelników Biblioteki, a jeszcze parę lat temu była najmniej liczna. W Niepołomicach można zauważyć też grupy „stałych bywalców” – mieszkańców, którzy uczestniczą regularnie w określonych typach wydarzeń (np. osoby, które zawsze są na koncertach muzyki poważnej czy na „Spotkaniach przy Czakramie”).

Ważną cechą działalności instytucji kultury jest otwartość, która manifestuje się w badaniu potrzeb i opinii odbiorców, aktualizacjach/dopasowywaniu oferty – by odpowiadała na bieżące zapotrzebowanie, wielofunkcyjności przestrzeni, które są także miejscem spotkań mieszkańców, gdzie mogą wymienić się pomysłami, napić kawy itp. W niektórych obszarach dostrzega się też pewną specjalizację/segmentację oferty, np. w zakresie propozycji muzycznych – jedna z instytucji koncentruje się na wydarzeniach dot. muzyki poważnej, klasycznej (dominująca grupa odbiorców – seniorzy), druga prowadzi działania skierowane bardziej do osób młodych – nauka gry na instrumentach, zajęcia wokalne, koncerty rockowe itp.

Obok instytucji, bardzo istotną rolę w tworzeniu oferty odgrywają mieszkańcy: zarówno indywidualne osoby, jak i nieformalne grupy czy stowarzyszenia. Dzięki ich aktywności na terenie gminy pojawiają się nowe zajęcia i wydarzenia, działają amatorskie grupy muzyczne, teatralne, regionalne zespoły. Niepołomiczanie chcą się angażować, uczestniczyć w życiu gminy, mieć wpływ na ofertę, ale także ją współtworzyć, pomagać innym np. organizując piknik charytatywny. Pomysły mieszkańców i oddolnie powstałe inicjatywy często znajdują wsparcie lokalnych instytucji i stają się stałym elementem oferty spędzania czasu wolnego, tak było m.in. w przypadku spotkań podróżniczych (MCDiS), Niepołomiczkiego Klubu Krótkofalowców (MOA) czy zajęć z modelarstwa lotniczego (domy kultury). Co istotne, działalność lokalnych stowarzyszeń i grup mieszkańców przyczynia się także do pielęgnowania i upowszechniania dziedzictwa kulturalno-historycznego i przyrodniczego gminy (m.in. Stowarzyszenie Zielony Puszczyk, zespoły regionalne, koła gospodyń wiejskich, w tym Niepołomiczkie Koło Gospodyń Miejskich, Klub Poszukiwaczy Historii Niepołomic).

Na terenie gminy dobrze funkcjonuje współpraca w wymiarze międzyinstytucjonalnym oraz międzysektorowym (instytucje publiczne – stowarzyszenia/fundacje – pojedyncze osoby/grupy mieszkańców). Urząd Miasta i Gminy, kluczowe instytucje kultury pozostają otwarte na pomysły i potrzeby mieszkańców i starają się ich wspierać w realizacji oddolnych inicjatyw, np. używając miejsca i zasobów. Efektem tej współpracy są wspólnie organizowane wydarzenia, propozycje

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

kulturalne dla mieszkańców, np. wystawy, koncerty. Niektóre instytucje mają też partnerów krajowych czy zagranicznych, prowadzą współpracę z sektorem przedsiębiorców.

W przypadku współpracy międzygminnej, np. z Wieliczką, przebiega ona głównie między poszczególnymi instytucjami, w zakresie okazjonalnej organizacji wydarzeń czy w zakresie promocji, przekazywania informacji np. zamieszczanie ulotek w swoich siedzibach, zamieszczanie informacji na stronie internetowej. W przypadku gminy Kłaj problemem jest deficyt partnerów instytucjonalnych, z którymi można by podjąć takie działania i budować współpracę. Z kolei współpraca z Krakowem, dotyczy głównie zapraszania artystów/twórców z ofertą do Niepołomic „W pewnym sensie importujemy sobie ten Kraków – kiedy jest możliwość chętnie zapożyczamy zasoby, które są w Krakowie, np. nawiązując współpracę z uczelniami i ściągając do Niepołomic wystawy, przedstawienia, wykładowców itp.” – lokalni eksperci).

Między gminami wchodzącymi w skład LGD „Powiatu Wielickiego” zauważa się przepływ odbiorców oferty. Z oferty zajęciowej dostępnej na terenie gminy Niepołomice (MCDiS, domy kultury – głównie zajęcia dla dzieci, muzyczne, plastyczne) korzystają mieszkańcy sąsiednich gmin: Kłaj, Bochnia, Wieliczka. Mieszkańcy Kłaja stanowią niemal 1/3 czytelników niepołomickiej Biblioteki, w Bibliotece stosunkowo często realizowane są wystawy artystów z Kłaja, m.in. ze względu na to, że u siebie w gminie nie mają możliwości, żeby się wystawić. W przypadku Wieliczki ofertę zajęciową, cykliczną, można uznać za pewną konkurencję dla propozycji niepołomickich, ale odległość między miastami jest wystarczająca, aby stanowić „bufor bezpieczeństwa” i ograniczyć utratę stałych użytkowników. Przepływ odbiorców zachodzi więc raczej dla większych wydarzeń, np. niepołomiczanie wybierają się na sportowe imprezy w Solnym Mieście czy jazzowe koncerty (Wielickie Zaduszki Kulturalne), a wieliczanie chętnie przyjeżdżają do Niepołomic na Pola Chwały.

Nie można mówić jednak o stałej współpracy między instytucjonalnymi organizatorami oferty czasu wolnego z terenu LGD „Powiatu Wielickiego” – ma ona charakter bardziej projektowy, doraźny i sporadyczny, co wynika z kwestii organizacyjno-finansowych. W obliczu takiej sytuacji bardzo ważne są działania LGD nakierowane na inicjowanie i wspieranie współpracy międzygminnej i międzyinstytucjonalnej w zakresie tworzenia wspólnych elementów oferty, np. wydarzeń, imprez, konkursów itp.

Główne kierunki rozwoju oferty czasu wolnego w gminie Niepołomice i rekomendacje w tym zakresie

Rozwój oferty spędzania czasu wolnego powinien przede wszystkim opierać się na wypracowanych do tej pory dobrych praktykach: otwartości, diagnozowaniu potrzeb i opinii mieszkańców (w tym ludności napływowej), wspieraniu inicjatyw oddolnych i lokalnych, dbałości o wysoką jakość i dostępność propozycji. Bardzo istotne jest zatem zarówno wzmacnianie dotychczasowo realizowanej oferty, jak i jej poszerzanie – rozwijanie nowych działań, wypełnianie luki zajęciowo-wydarzeniowej – zwłaszcza na obszarze wiejskim. Dla gminy Niepołomice można wskazać następujące szczegółowe kierunki rozwoju oferty:

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

- wzmocnienie koordynacji – zacieśnianie współpracy między twórcami/organizatorami oferty w zakresie planowania wydarzeń, co mogłoby pomóc uniknąć nakładania się na siebie większych imprez;
- ukierunkowane działania promocyjne – działania dwutorowe: w przypadku oferty dedykowanej konkretnym grupom – dobieranie kanałów komunikacji i języka dostosowanych do określonych odbiorców, z drugiej strony podjęcie próby (znalezienie kanałów, przygotowanie przekazu) dotarcia do osób, które nie poszukują aktywnie oferty (różne grupy: osoby zapracowane, które nie mają czasu na szukanie i wybór, osoby, które nie wiedzą, gdzie szukać itp.). W tym kontekście istotne jest formułowanie przekazu otwartego i zapraszającego, unikanie klisz językowych i pułapek semantycznych (np. określanie „oferta dla aktywnych” może onieśmielić osoby, które nie czują się aktywne);
- rozwój oferty kinowej – do tej pory funkcjonowanie kina było ograniczone przez możliwości finansowo-techniczne. Planowana modernizacja (nowy projektor, przebudowa sali) wykreuje nowe warunki, które umożliwią rozszerzenie oferty w tym: rozbudowę repertuaru i wzmocnienie konkurencyjności względem kin krakowskich, kontynuację budowy grupy odbiorców filmowych w różnym wieku (dyskusyjne kluby filmowe), wprowadzenia działań cyklicznych, np. w formule festiwalowej;
- poszerzenie oferty zajęciowej dla dzieci – w związku ze wzrostem liczby mieszkańców obecnie prowadzone działania stają się powoli niewystarczające – np. w przypadku zajęć muzycznych, plastycznych – jest więcej chętnych niż możliwości/miejsc. Szczególnie ważny jest też rozwój oferty wakacyjnej, np. w formie półkolonii (dłuższych zajęć);
- rozwój oferty dedykowanej seniorom – kulturalnej i sportowej (np. gimnastyka dla seniorów – w tym na obszarze wiejskim, siłownia pod chmurką – pozwalające na spotkanie pokoleń). Zwiększanie dostępności cenowej oferty, np. przez wprowadzenie zniżek, „Karty seniora” itp. – dotyczy głównie droższych, popularnych wśród tej grupy, propozycji, np. sztuki teatralne, aqua-aerobik;
- obok oferty dedykowanej konkretnym grupom odbiorców – rozwój działań międzypokoleniowych, otwartych, integrujących różne grupy mieszkańców;
- uzupełnianie luk w ofercie – opracowanie atrakcyjnych propozycji dla młodzieży, w tym przestrzeni/miejsc, gdzie mogą się spotykać, np. skatepark, przestrzeń relaksu/ gier w instytucjach kultury itp.;
- rozbudowa działań wzmacniających tworzenie społeczności obywatelskiej, poczucie tożsamości z miejscem – zwłaszcza w kontekście nowych mieszkańców;
- zwiększanie udziału osób z niepełnosprawnościami – podnoszenie dostępności oferty i informacji o niej, wypracowanie skutecznych sposobów współpracy, w tym dotarcia i zaproszenia;

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

- wspieranie działań w zakresie budowania oddolnej oferty kulturalnej na obszarze wiejskim – podejmowanie decyzji i konstruowanie planów rozwojowych w oparciu o wiedzę i doświadczenie lokalnych koordynatorów/organizatorów znających potrzeby społeczności, specyfikę miejscowości, ograniczenia techniczno-infrastrukturalne itp.

Kluczowe potrzeby twórców/organizatorów oferty, wsparcie niezbędne do rozwoju oferty

Lokalni twórcy/organizatorzy oferty kulturalnej, aby realizować swoje plany rozwojowe i tworzyć ofertę na jak najwyższym poziomie, zwracali uwagę na potrzeby w zakresie:

- rozwoju infrastruktury – remont budynków/institucji kultury, tworzenie nowych przestrzeni w odpowiedzi na wzrost liczby mieszkańców, któremu towarzyszy zwiększanie się liczby osób chętnych do udziału w różnego typu wydarzeniach, np. duża sala widowiskowa/amfiteatr w plenerze na 300-500 osób, nowe budynki/pomieszczenia do realizacji działalności kulturalnej, w tym na terenie Niepołomic. Nadawanie nowych funkcji istniejącym przestrzeniom poprzez niewielkie zmiany, np. reorganizację, dosprzętowanie;
- wzmacniania istniejącej bazy sprzętowo-wyposażeniowej – modernizacja lokali w kierunku nowoczesnego/elastycznego urządzania wewnątrz, tworzenie przyjaznych miejsc, atrakcyjnych dla różnych grup wiekowych, bieżąca wymiana sprzętów i materiałów itp.;
- zmian w postrzeganiu instytucji kulturalnych – wzmacnianie podejścia jakościowego do efektów pracy: ocena jakości zrealizowanych działań, a nie ilości, nie traktowanie działań instytucji tylko jako oferty i wskaźników (liczba uczestników itp.), ale jako stwarzania możliwości do spotkań, do wymiany podglądów;
- rozwoju potencjału kadrowego – zwiększanie możliwości zatrudnieniowych instytucji, postawienie na odpowiednie kadry/pracowników – osoby z pasją, które chcą się zaangażować, mają wizję działania takich placówek;
- większego wsparcia finansowego – zarówno na odnowę infrastruktury, doposażenie, dodatkowe etaty, ale też organizację większych wydarzeń i inicjatyw.

Lokalni twórcy/organizatorzy oferty kulturalnej zwracali uwagę na istotną rolę dodatkowych źródeł finansowania (konkursy, fundusze unijne) w kontekście rozwoju oferty w gminie. Odwoływali się do dotychczasowej współpracy z LGD, dzięki której możliwa była realizacja wydarzeń dla mieszkańców, zakup niezbędnego sprzętu itp.. Podkreślano, że wsparcie to jest potrzebne i powinno być kontynuowane.

W perspektywie zapotrzebowania na tego typu wsparcie w kolejnych latach zgłaszano następujące sugestie:

- zapewnienie wsparcia zarówno na większe działania prowadzone przez gminę (np. organizacja dużych wydarzeń, imprez, które są kosztowne, a jednocześnie cieszą zainteresowaniem mieszkańców), jak i na działania lokalne animowane przez

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”

stowarzyszenia, grupy mieszkańców. W szczególności pomoc w realizacji takich przedsięwzięć jak: organizacja lokalnych imprez, np. biegi, Senioriada; inicjatywy historyczne regionalne – np. publikacje dotyczące dziedzictwa gminy; realizacja projektów edukacyjnych i kulturalnych; wspieranie działalności zespołów regionalnych, kół gospodyń wiejskich, m.in. możliwość zakupu instrumentów, strojów ludowych itp.;

- możliwość doposażenia instytucji i stowarzyszeń (sprzęt, materiały), a także wsparcie ukierunkowane na tworzenie nowej infrastruktury czasu wolnego, odnowę istniejącej;
- rozszerzenie rodzaju/typów instytucji, które mogą korzystać ze wsparcia, np. w kontekście podmiotów, które prowadzą działalność gospodarczą.